

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 26.09.2001
COM(2001)534 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΟΡΙΣΜΕΝΕΣ ΝΟΜΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΑ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΑΛΛΑ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Εισαγωγή	3
2.	Ο γενικός προσανατολισμός της Επιτροπής όσον αφορά την παροχή κρατικής ενίσχυσης στον κινηματογραφικό τομέα.....	5
3.	Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και εκμετάλλευση των οπτικοακουστικών έργων	11
4.	Ηλεκτρονικός κινηματογράφος (E-cinema)	17
5.	Θέματα φορολόγησης.....	18
6.	Κατάταξη	19
7.	Άλλα μέτρα για τη βελτίωση της κυκλοφορίας των ταινιών.....	21
8.	Θέματα που πρέπει να εξεταστούν κατά την αναθεώρηση της οδηγίας «τηλεόραση χωρίς σύνορα».....	22
9.	Επόμενα βήματα.....	26

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα οπτικοακουστικά έργα και ιδίως ο κινηματογράφος, διαδραματίζουν σημαντικότατο ρόλο στη διαμόρφωση της ταυτότητας των Ευρωπαίων, τόσο σε σχέση με κοινές πτυχές που συναντούμε σε όλη την Ευρώπη όσο και σε σχέση με την πολιτιστική ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει τις διαφορετικές μας παραδόσεις και το διαφορετικό ιστορικό παρελθόν μας. Τα έργα αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο για την καλή λειτουργία των δημοκρατιών μας λόγω της μεγάλης επιρροής τους στην κοινωνία. Βρίσκονται επίσης στην καρδιά των μεταβολών που οφείλονται στην εξέλιξη της κοινωνίας της πληροφορίας: οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις προσφέρουν νέες ευκαιρίες για την προώθηση της συντήρησης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και για την αύξηση της αμοιβαίας κατανόησης στην ευρωπαϊκή επικράτεια. Ωστόσο ο πολλαπλασιασμός των δικτύων διανομής για τη διάδοση των οπτικοακουστικών αγαθών δεν οδηγεί αυτομάτως στην αύξηση της δημιουργίας περιεχομένου ποιότητας.

Οι αρχές της οπτικοακουστικής πολιτικής της Κοινότητας εκφράστηκαν μέσα στην ανακοίνωση της Επιτροπής το Δεκέμβριο του 1999¹ και εξακολουθούν σήμερα να ισχύουν πλήρως. Ο πρωταρχικός στόχος όσον αφορά τη ρύθμιση στον οπτικοακουστικό τομέα είναι η διαφύλαξη ορισμένων στόχων κοινού συμφέροντος όπως είναι ο πλουραλισμός, η πολιτιστική και η γλωσσική ποικιλομορφία και η προστασία των ανηλίκων. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να διατηρηθεί η αναγκαία ισορροπία για την εξασφάλιση της επικουρικότητας σε έναν τομέα όπου σημαντικές αρμοδιότητες εντοπίζονται σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι οι ευρωπαϊκές εταιρείες μπορούν να επωφεληθούν πλήρως από την ευρωπαϊκή διάσταση. Τα κυριότερα ευρωπαϊκά όργανα που έχουν αναπτυχθεί ειδικά για τον τομέα αυτό, η οδηγία για την τηλεόραση χωρίς σύνορα, που αφορά ρυθμιστικές πτυχές και το πρόγραμμα για μηχανισμούς υποστήριξης, έχουν ως κύριο στόχο τους να επιτρέψουν στις ευρωπαϊκές εταιρείες στον τομέα αυτό να επωφεληθούν πλήρως από την ευρωπαϊκή κοινή αγορά.

Τα οπτικοακουστικά έργα έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά λόγω της διπλής τους φύσης: Είναι οικονομικά αγαθά τα οποία προσφέρουν σημαντικές ευκαιρίες για τη δημιουργία ευμάρειας και απασχόλησης. Το 1999 η ευρωπαϊκή αγορά των οπτικοακουστικών μέσων² υπολογιζόταν σε 58.3 εκατομμύρια € (+ 8.7% σε σχέση με το 1998). Είναι επίσης πολιτιστικά αγαθά που ταυτόχρονα αντανακλούν και διαμορφώνουν τις κοινωνίες μας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ανάπτυξη του τομέα αυτού δεν αφέθηκε ποτέ στον έλεγχο των δυνάμεων της αγοράς και μόνον.

Η εμφάνιση νέων τεχνολογιών δεν επηρέασε την αναγέννηση του κινηματογράφου στην Ευρώπη· οι νέες αυτές τεχνολογίες αποδείχθηκε ότι μάλλον προσφέρουν επιπλέον έσοδα στους φορείς εκμετάλλευσης των μέσων μαζικής ενημέρωσης παρά ότι αντικαθιστούν τα παλιά μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ο συνολικός αριθμός των εισιτηρίων στους ευρωπαϊκούς κινηματογράφους αυξήθηκε από 662 εκατομμύρια το 1995 σε 844

¹ Αρχές και κατευθυντήριες γραμμές για την κοινοτική πολιτική στον οπτικοακουστικό τομέα στην ψηφιακή εποχή. 14.12.1999, COM(1999)657 τελικό.

² Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης του οπτικοακουστικού τομέα. Περιλαμβάνει: την τηλεόραση, τον κινηματογράφο, το βίντεο (κασέτες και DVD), αλλά όχι τα ηλεκτρονικά παιχνίδια.

εκατομμύρια το 2000 (+27%)³. Η αύξηση αυτή φαίνεται ότι οφείλεται τουλάχιστον εν μέρει στην αύξηση των κινηματογραφικών αιθουσών στην Ευρώπη, ιδιαίτερα των συγκροτημάτων κινηματογράφων πολλαπλών αιθουσών (multiplexes) (+22% το 1999 σε σχέση με το 1995) καθώς και στη βελτίωση των εγκαταστάσεων στους κινηματογράφους. Πρόσφατα στοιχεία⁴ δείχνουν ότι η παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων στην Ευρώπη αυξήθηκε στα περισσότερα κράτη μέλη το τελευταίο έτος.

Μεταξύ των οπτικοακουστικών έργων, τα κινηματογραφικά κατέχουν εξέχουσα θέση λόγω του κόστους παραγωγής τους και της πολιτιστικής τους σημασίας: οι προϋπολογισμοί των παραγωγών κινηματογραφικών ταινιών είναι πολύ υψηλότεροι από ό,τι εκείνοι που προορίζονται για έργα άλλου οπτικοακουστικού περιεχομένου, αναλαμβάνονται πιο συχνά από διεθνείς συμπαραγωγές και η διάρκεια εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων των έργων αυτών είναι μεγαλύτερη καθώς υπάρχει η δυνατότητα χρησιμοποίησης όλων των δικτύων διανομής, δηλαδή των κινηματογράφων, των DVD, των βιντεοκασετών (για πώληση ή για ενοικίαση), της μεταφόρτωσης από το διαδίκτυο και της τηλεόρασης (χρέωση ανά θέαμα, χρέωση ανά κανάλι, ή ατελής μετάδοση). Τα κινηματογραφικά έργα αντιμετωπίζουν σκληρό ανταγωνισμό από τα κινηματογραφικά έργα μη ευρωπαϊκής προέλευσης⁵. Είναι μικρή η κυκλοφορία των ευρωπαϊκών έργων σε μη ευρωπαϊκές χώρες, μολονότι φαίνεται να υπάρχει αυξητική τάση: σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, τα ευρωπαϊκά κινηματογραφικά έργα συμπαραγωγής ευρωπαϊκών κρατών ξεπέρασαν το 10%⁶ της συνολικής παρακολούθησης το 1999 από λιγότερο από 8% το 1996.

Λόγω της ιδιαιτερότητας του κινηματογράφου, η Επιτροπή υπέδειξε στην ανακοίνωσή της για την οπτικοακουστική πολιτική το 1999 ότι υπάρχει ανάγκη να εξεταστούν με μεγαλύτερη λεπτομέρεια σειρά θεμάτων για την αποσαφήνιση του νομικού πλαισίου του κινηματογραφικού τομέα, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής πολιτικής κρατικής ενίσχυσης στον εν λόγω τομέα. Στόχος της επανεξέτασης αυτής ήταν να καθοριστεί ποια μέτρα μπορούν να ληφθούν με στόχο τη βελτίωση της κυκλοφορίας των έργων αυτών στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με τις αρχές του λευκού βιβλίου για τη διακυβέρνηση⁷, οι υπηρεσίες της Επιτροπής διοργάνωσαν δημόσια διαβούλευση βάσει ενός εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής⁸ με στόχο να δοθεί σε όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές η ευκαιρία να γνωστοποιήσουν τις απόψεις τους πριν από την έγκριση της παρούσας ανακοίνωσης από την Επιτροπή. Στις 15 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε συνάντηση στην οποία συμμετείχαν 250 περίπου ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό, όχι μόνον έδωσε την ευκαιρία στην Επιτροπή να εντοπίσει τα ουσιώδη θέματα αναφορικά με τα ζητήματα που τέθηκαν στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, αλλά επέτρεψε στα ενδιαφερόμενα μέρη να ακούσουν και να απαντήσουν στις διάφορες απόψεις.

³ Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης του οπτικοακουστικού τομέα

⁴ Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης του οπτικοακουστικού τομέα: ο μέσος όρος παρακολούθησης τηλεοπτικών προγραμμάτων στην Ευρώπη κυμαίνεται μεταξύ 144 λεπτών ημερησίως στην Αυστρία και 239 λεπτών ημερησίως στην Ιταλία. Η τάση είναι θετική σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη.

⁵ Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης του οπτικοακουστικού τομέα: το ποσοστό στην αγορά των ταινιών του αμερικανικού κινηματογράφου στην Ευρώπη το 2000 ήταν μεγαλύτερο από 73%.

⁶ Ευρωπαϊκό κέντρο παρακολούθησης του οπτικοακουστικού τομέα· βάση δεδομένων LUMIERE· τα στοιχεία περιλαμβάνουν διεθνείς συμπαραγωγές της Κοινότητας με τρίτες χώρες

⁷ 25.7.2001, COM (2001) 428

⁸ 11.4.2001, SEC (2001) 619.

49 γραπτά σχόλια⁹ υποβλήθηκαν από κράτη μέλη, από εθνικές ρυθμιστικές και αυτορρυθμιστικές αρχές, από συγγραφείς, από καλλιτέχνες, από κινηματογραφικούς και τηλεοπτικούς παραγωγούς και σκηνοθέτες, από φορείς εκμετάλλευσης κινηματογραφικών αιθουσών, από εκδοτικούς οίκους και διανομείς βίντεο και DVD, από τηλεοπτικούς σταθμούς, κλαδικές ενώσεις, εκπροσώπους καταναλωτών και συνδικαλιστικά όργανα.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τους προσανατολισμούς της πολιτικής της Επιτροπής και τις προτάσεις που βασίζονται στη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε. Παρουσιάζει τις αρχές που πρέπει να εφαρμοστούν για την εφαρμογή κανόνων κρατικής ενίσχυσης στον κινηματογραφικό τομέα και εντοπίζει τα επόμενα βήματα που πρέπει να σημειωθούν στους τομείς όπου χρειάζεται περαιτέρω προβληματισμός για τη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την παραγωγή και διανομή οπτικοακουστικών έργων.

2. Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.

Τα κινηματογραφικά και τα τηλεοπτικά προγράμματα αποτελούν δύο από τα πιο καθολικά μέσα ψυχαγωγίας, με ισχυρό αντίκτυπο σε μεγάλο αριθμό ανθρώπων διεθνώς. Το σημερινό επίπεδο ανάπτυξης και τα ειδικά χαρακτηριστικά των οπτικοακουστικών παραγωγών στην ΕΚ, δείχνουν ότι είναι δύσκολο για τους παραγωγούς να φτάσουν σε επαρκές επίπεδο οικονομικής υποστήριξης εξαρχής, ώστε να συγκεντρώσουν τον προϋπολογισμό που απαιτείται για να ξεκινήσει η παραγωγή. Κάτω από τις συνθήκες αυτές η ενίσχυση της οπτικοακουστικής παραγωγής από τα κράτη μέλη διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για την εξασφάλιση της έκφρασης της εθνικής τους πολιτιστικής παράδοσης και της δημιουργικότητάς τους, αντανακλώντας την ποικιλομορφία και τον πλούτο του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Η συνθήκη του Μάαστριχτ αναγνώρισε σε κοινοτικό επίπεδο την ύψιστη σημασία που έχει η προώθηση του πολιτισμού για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της ενσωματώνοντας τον πολιτισμό στις κοινοτικές πολιτικές για τον οποίο γίνεται ειδική μνεία στη συνθήκη ΕΚ (βλ. άρθρο 151 ΕΚ) Ταυτόχρονα συμπεριέλαβε στο άρθρο 87 (3) δ) ΕΚ μια νέα ειδική δυνατότητα παρέκκλισης από τη γενική αρχή του ασυμβίβαστου του άρθρου 87 (1) ΕΚ για τη ενίσχυση που χορηγείται από τα κράτη μέλη για την προώθηση του πολιτισμού.

Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων ενίσχυσης για την οπτικοακουστική παραγωγή ταινιών και τηλεοπτικών προγραμμάτων. Η ενίσχυση αυτή επικεντρώνεται στη δημιουργία και στα στάδια παραγωγής ταινιών και γενικά παίρνει τη μορφή επιχορηγήσεων ή επιστρεπτέων προκαταβολών. Το σκεπτικό πίσω από τα μέτρα αυτά βασίζεται σε παράγοντες που αφορούν τόσο τον πολιτισμό όσο και τη βιομηχανία. Πρωταρχικός τους πολιτιστικός στόχος είναι η εξασφάλιση του ότι οι εθνικές και περιφερειακές πολιτιστικές παραδόσεις και το δημιουργικό δυναμικό θα εξασφαλίζονται

⁹ Εκπροσωπώντας ποσοστό μεγαλύτερο από 95% της βιομηχανίας παραγωγής, των σκηνοθετών, των ιδιοκτητών αιθουσών κινηματογράφου, κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων, ενώσεων που εκπροσωπούν εργαζομένους στους οπτικοακουστικούς τομείς, ενώσεις βίντεο και DVD, κινηματογραφικά ιδρύματα και κράτη μέλη. Βλέπε κατάλογο σχολίων και πλήρες κείμενο όσων εστάλησαν ηλεκτρονικά χωρίς αίτημα για την τήρηση του απορρήτου στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/cine1_en.htm

στα οπτικοακουστικά μέσα του κινηματογράφου και της τηλεόρασης. Από την άλλη πλευρά έχουν ως στόχο να δημιουργήσουν την κρίσιμη μάζα απαιτούμενης δραστηριότητας για τη δημιουργία του δυναμικού ανάπτυξης και εδραίωσης του κλάδου μέσω της δημιουργίας εταιρειών παραγωγής με υγιείς βάσεις και της ανάπτυξης μόνιμης δεξαμενής προσόντων και εμπειρίας.

Η παρούσα ανακοίνωση δεν καλύπτει την εφαρμογή των άρθρων 81 και 82 της συνθήκης ΕΚ (πρακτικές επιχειρήσεων που νοθεύουν τον ανταγωνισμό) στον οπτικοακουστικό τομέα¹⁰.

2.1. Συμβατότητα των προγραμμάτων ενίσχυσης στις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές με τη συνθήκη ΕΚ

Οι βασικοί κανόνες που διέπουν την κρατική ενίσχυση βάσει της συνθήκης ΕΚ είναι οι ακόλουθοι: το άρθρο 88 (3) της συνθήκης ΕΚ προβλέπει ότι τα κράτη μέλη υποχρεούνται να ενημερώνουν την Επιτροπή σχετικά με σχέδια για τη χορήγηση ή την τροποποίηση ενισχύσεων πριν από τη χορήγησή τους. Το άρθρο 87 (1) απαγορεύει ενισχύσεις που χορηγούνται από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών. Ωστόσο η Επιτροπή μπορεί να εξαιρέσει ορισμένα είδη κρατικής ενίσχυσης από την απαγόρευση αυτή. Συγκεκριμένα, το άρθρο 87 (3) ΕΚ αριθμεί ορισμένα είδη ενίσχυσης που μπορεί να επιτρέψει η Επιτροπή λόγω των αποτελεσμάτων τους. Μια από τις εξαιρέσεις αυτές είναι το άρθρο 87 (3) δ) ΕΚ για την ενίσχυση για την προώθηση του πολιτισμού, εφόσον δεν αλλοιώνει τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Κοινότητα σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον.

2.2. Επιβολή των κανόνων της συνθήκης ΕΚ περί κρατικής ενίσχυσης στις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές

Το 1997 η Επιτροπή έλαβε καταγγελία σχετικά με τα στεγανά που δημιουργούνται από το καθεστώς ενίσχυσης της κινηματογραφικής παραγωγής στη Γαλλία. Αυτό επιβεβαιώθηκε από την αξιολόγηση της Επιτροπής. Οι δυσμενείς για τον ανταγωνισμό συνέπειες ήταν το αποτέλεσμα διατάξεων που εξαρτούσαν τη χορήγηση ενίσχυσης από την πραγματοποίηση ορισμένων κινηματογραφικών δραστηριοτήτων στο κράτος μέλος (αυτό που ονομάζεται «εδαφικότητα»).

Οι γαλλικές αρχές, ύστερα από αίτημα της Επιτροπής, τροποποίησαν σειρά ασυμβίβαστων διατάξεων του καθεστώτος ενίσχυσης της κινηματογραφικής παραγωγής και στις 3 Ιουνίου 1998 η Επιτροπή ενέκρινε τη λειτουργία του καθεστώτος αυτού. Στην απόφασή της (N3/98), η Επιτροπή όρισε τέσσερα ειδικά κριτήρια συμβατότητας (βλ. 2.3β παρακάτω) για την έγκριση της παροχής ενίσχυσης σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές σύμφωνα με την «παρέκκλιση που αφορά τον πολιτισμό» που περιέχεται στο άρθρο 87(3)(δ) της συνθήκης ΕΚ. Η Επιτροπή ανέλαβε επίσης την επανεξέταση των καθεστώτων που ισχύουν σε άλλα κράτη μέλη βάσει των κριτηρίων που εγκρίθηκαν στην απόφαση που αφορούσε τη Γαλλία.

¹⁰ Για παράδειγμα πρακτικές όπως οι ομαδικές κρατήσεις σε κινηματογράφους ή η αμοιβαία σύνδεση των δικαιωμάτων, που μπορεί να είναι ασύμβατες με τη συνθήκη ΕΚ.

Η Επιτροπή ξεκίνησε έρευνα ζητώντας πληροφορίες από όλα τα κράτη μέλη σχετικά με τα καθεστώτα παροχής ενίσχυσης στον οπτικοακουστικό τομέα. Η έρευνα έδειξε ότι στην πλειονότητά τους δεν είχαν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για προηγούμενη έγκριση.

2.3. Αξιολόγηση των καθεστώτων παροχής ενίσχυσης στις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές

Η Επιτροπή πρέπει να εξακριβώνει τα παρακάτω κατά την αξιολόγηση των καθεστώτων για τη χορήγηση ενίσχυσης στις κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές:

Πρώτον, εάν το καθεστώς ενίσχυσης τηρεί τη γενική αρχή περί «νομιμότητας» δηλαδή η Επιτροπή πρέπει να επαληθεύει ότι το καθεστώς δεν περιέχει ρήτρες αντίθετες με τις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ σε τομείς άλλους από εκείνους της κρατικής ενίσχυσης (περιλαμβανομένων των φορολογικών διατάξεων της).

Δεύτερον, η Επιτροπή πρέπει να επαληθεύει εάν το καθεστώς ενίσχυσης ικανοποιεί τα ειδικά κριτήρια συμβατότητας για ενίσχυση που ορίζονται από την Επιτροπή στην απόφασή της του 1998 σχετικά με το γαλλικό καθεστώς αυτόματης ενίσχυσης¹¹.

Η δεύτερη προϋπόθεση αφορά ειδικά τα καθεστώτα ενίσχυσης των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών παραγωγών, ενώ οι υπόλοιπες είναι ο πάγιος έλεγχος που γίνεται σε όλα τα καθεστώτα ενίσχυσης, ανεξαρτήτως κλάδου.

α) Τήρηση του γενικού κριτηρίου περί νομιμότητας

Η Επιτροπή εξακριβώνει ότι οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των καθεστώτων κρατικής ενίσχυσης δεν περιέχουν ρήτρες που αντίκεινται στις διατάξεις της συνθήκης ΕΚ σε τομείς άλλους από αυτούς των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή εξασφαλίζει, μεταξύ άλλων ότι έχουν τηρηθεί οι αρχές της συνθήκης ΕΚ για την απαγόρευση των διακρίσεων που βασίζονται στην εθνικότητα, στο δικαίωμα εγκατάστασης, στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών (άρθρα 12, 28, 30, 39, 43, 48 και 49 ΕΚ). Η Επιτροπή επιβάλλει την τήρηση των αρχών αυτών σε συνδυασμό με την εφαρμογή κανόνων περί ανταγωνισμού όταν οι διατάξεις που αντιβαίνουν στις αρχές αυτές είναι αναπόσπαστες από τη λειτουργία του καθεστώτος ενίσχυσης.

Σύμφωνα με τις προαναφερόμενες αρχές τα καθεστώτα ενίσχυσης δεν πρέπει: π.χ., να χορηγούν την ενίσχυση αποκλειστικά σε υπηκόους του εν λόγω κράτους μέλους· να απαιτούν από τους δικαιούχους να έχουν το καθεστώς κρατικής επιχείρησης η οποία έχει συσταθεί βάσει του εθνικού εμπορικού δικαίου (επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί σε ένα κράτος μέλος και λειτουργούν σε άλλο μέσω μόνιμου υποκαταστήματος ή γραφείου είναι επιλέξιμες για ενίσχυση· επιπλέον, η απαίτηση για την ύπαρξη επί τόπου γραφείου πρέπει να επιβάλλεται μόνον ύστερα από την πληρωμή της ενίσχυσης)· να απαιτούν από εργαζομένους αλλοδαπών εταιρειών που προσφέρουν υπηρεσίες στον τομέα του κινηματογράφου να πληρούν εθνικές προδιαγραφές εργασίας.

¹¹ Το ερώτημα εάν η φορολογική ελάφρυνση των παραγωγών μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση, εξετάζεται σύμφωνα με τις αρχές που περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 1998 περί της εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε μέτρα σχετικά με την άμεση φορολόγηση των επιχειρήσεων, ΕΕ C384 της 12.12.1998.

Ορισμένα καθεστώτα ενίσχυσης σε κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές χρηματοδοτούνται από φόρους υπέρ τρίτων. Στην περίπτωση αυτή η Επιτροπή εξακριβώνει ότι τα χαρακτηριστικά των εισφορών αυτών ευθυγραμμίζονται με τους όρους συμβατότητας που έχει ορίσει η Επιτροπή στον εν λόγω τομέα. Όταν από τα καθεστώτα αυτά ωφελούνται οι εθνικοί παραγωγοί αποκλειστικά ή σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι οι ανταγωνιστές τους σε άλλα κράτη μέλη, η Επιτροπή απαιτεί να μην φορολογούνται τα εισαγόμενα προϊόντα και η εθνική παραγωγή να μην επιβαρύνεται με χαμηλότερη φορολόγηση στην εξαγωγή.

Όταν η Επιτροπή εφαρμόζει τους κανόνες κρατικής ενίσχυσης για την αξιολόγηση της συμβατότητας των καθεστώτων ενίσχυσης που εξετάζονται, αντιμετωπίζει ταυτόχρονα τα προβλήματα που εντόπισε η Ομάδα του Κώδικα Δεοντολογίας για την Άμεση Φορολόγηση των Επιχειρήσεων (η επονομαζόμενη ομάδα Primarolo) που δημιουργήθηκε από το Συμβούλιο¹².

β) Τα ειδικά κριτήρια συμβατότητας για τις κρατικές ενισχύσεις στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή

Τα ειδικά κριτήρια βάσει των οποίων η Επιτροπή αξιολογεί σήμερα την κρατική ενίσχυση στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή βάσει της παρέκκλισης που αφορά τον πολιτισμό σύμφωνα με το άρθρο 87 (3) δ) ΕΚ ορίστηκαν στην απόφασή της του Ιουνίου του 1998 σχετικά με το γαλλικό καθεστώς αυτόματης ενίσχυσης στην κινηματογραφική παραγωγή. Τα ειδικά αυτά κριτήρια είναι τα ακόλουθα:

- (1) Η ενίσχυση προορίζεται για πολιτιστικό προϊόν. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι το περιεχόμενο της παραγωγής στην οποία χορηγείται ενίσχυση είναι πολιτιστικό σύμφωνα με επαληθεύσιμα εθνικά κριτήρια (τηρώντας την αρχή της επικουρικότητας).
- (2) Ο παραγωγός πρέπει να είναι ελεύθερος να δαπανήσει τουλάχιστον το 20% του προϋπολογισμού της ταινίας σε άλλα κράτη μέλη δίχως να υποστεί μείωση στη χορηγούμενη βάσει του σχεδίου ενίσχυση. Δηλαδή η Επιτροπή έκανε δεκτή την εδαφικότητα ως κριτήριο επιλεξιμότητας με προϋπόθεση τη δαπάνη ύψους έως το 80% του προϋπολογισμού της τηλεοπτικής ή της κινηματογραφικής παραγωγής στην οποία χορηγείται ενίσχυση.
- (3) Η ένταση της ενίσχυσης κανονικά περιορίζεται σε μέγιστο ποσοστό 50% του προϋπολογισμού της παραγωγής με στόχο να τονωθούν οι κανονικές εμπορικές πρωτοβουλίες που προϋποθέτει μια οικονομία της αγοράς και να αποφευχθεί το να επιδοθούν τα κράτη σε συναγωνισμό προσφοράς. Οι δύσκολες στην πραγματοποίησή τους και οι χαμηλού προϋπολογισμού ταινίες εξαιρούνται από τον περιορισμό αυτό. Η Επιτροπή εκτιμά ότι βάσει της αρχής της επικουρικότητας εξαρτάται από το κάθε κράτος μέλος το να προσδιορίσει ποιες είναι οι δύσκολες και χαμηλού προϋπολογισμού ταινίες σύμφωνα με εθνικές παραμέτρους.
- (4) Οι συμπληρωματικές ενισχύσεις για ειδικές κινηματογραφικές δραστηριότητες (π.χ. μετά την παραγωγή) δεν επιτρέπονται, ώστε να εξασφαλίζεται η ουδέτερη

¹² Η ομάδα αυτή εκπόνησε κατάλογο των επιζήμιων μέτρων που περιλαμβάνει ορισμένα καθεστώτα κρατικής ενίσχυσης για κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές.

επίδραση της ενίσχυσης ως κινήτρου και συνεπώς η αποφυγή της προστασίας / έλξης αυτών των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στο κράτος μέλος που χορηγεί την ενίσχυση.

Από τα προαναφερόμενα κριτήρια προκύπτει σειρά ζητημάτων:

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ενίσχυση πρέπει να χορηγείται επί του συνολικού προϋπολογισμού ενός συγκεκριμένου σχεδίου γυρίσματος ταινίας και ότι ο παραγωγός πρέπει να είναι ελεύθερος να επιλέξει τα κονδύλια του προϋπολογισμού που θα δαπανηθούν σε άλλα κράτη μέλη. Τα καθεστώτα ενίσχυσης που διαμορφώνονται βάσει των προαναφερομένων αποσκοπούν στην υποστήριξη της δημιουργίας ενός οπτικοακουστικού προϊόντος και όχι στο να υποβοηθήσουν την ανάπτυξη συγκεκριμένης κλαδικής δραστηριότητας. Συνεπώς η βοήθεια αυτή πρέπει να ερμηνεύεται βάσει της παρέκκλισης που αφορά τον πολιτισμό στο άρθρο 87(3)(δ) ΕΚ και όχι βάσει της παρέκκλισης που αφορά ειδικούς οικονομικούς κλάδους βάσει του άρθρου 87(3)(γ). Οι επιχειρήσεις στον τομέα της κινηματογραφικής και τηλεοπτικής παραγωγής μπορούν επίσης να ενισχυθούν από άλλα είδη ενίσχυσης που χορηγούνται βάσει εθνικών καθεστώτων οριζόντιας ενίσχυσης που εγκρίνονται από την Επιτροπή βάσει του άρθρου που αφορά τις παρεκκλίσεις βάσει του άρθρου 87(3)(α) και (γ) ΕΚ (π.χ. για την περιφερειακή ενίσχυση, την ενίσχυση σε ΜΜΕ, την ενίσχυση στην έρευνα και στην ανάπτυξη, την ενίσχυση στην κατάρτιση, την ενίσχυση στην απασχόληση).

Η Επιτροπή αποδέχτηκε ότι τα κράτη μέλη μπορεί να απαιτούν κάποιο συγκεκριμένο μέρος του προϋπολογισμού της κινηματογραφικής παραγωγής να δαπανάται στο έδαφος τους ως κριτήριο επιλεξιμότητας για παροχή ενίσχυσης. Αυτό βασίζεται στο συλλογισμό ότι ίσως είναι αναγκαίος κάποιος βαθμός «εδαφικότητας» της δαπάνης για την εξασφάλιση της συνεχούς παρουσίας των απαιτούμενων προσόντων και της απαιτούμενης τεχνικής εμπειρογνομosύνης για την πολιτιστική δημιουργία¹³. Αυτό πρέπει να περιορίζεται στον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό για την προαγωγή των πολιτιστικών στόχων.

Επιπλέον δεδομένων των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κινηματογραφικής παραγωγής η Επιτροπή εκτιμά ότι ο συνολικός προϋπολογισμός μιας οπτικοακουστικής παραγωγής είναι τα αναγκαία τα έξοδα που ρισκάρει ο παραγωγός για τη δημιουργία της και συνεπώς παραδέχεται ότι το σημείο αναφοράς για τον υπολογισμό της ενίσχυσης είναι αυτός ο συνολικός προϋπολογισμός, ανεξάρτητα από τη φύση των επιμέρους δαπανών από τις οποίες αποτελείται. Η χορήγηση ενίσχυσης σε ειδικές επιμέρους δαπάνες του προϋπολογισμού μιας κινηματογραφικής παραγωγής κανονικά θα μετέβαλλε την ενίσχυση αυτή σε λειτουργική ενίσχυση στους μεμονωμένους κλάδους δικαιούχους της, κάτι που θα ήταν ασυμβίβαστο με τον προηγούμενο συλλογισμό.

Τα κονδύλια που προέρχονται απευθείας από κοινοτικά προγράμματα όπως το MEDIA Plus δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση. Συνεπώς η προερχόμενη από αυτά ενίσχυση δεν συνυπολογίζεται στους σκοπούς της τήρησης του ανώτατου ορίου ενίσχυσης του 50%. Επιπλέον, η ενίσχυση αυτή προάγει τη διανομή εθνικών κινηματογραφικών έργων στο εξωτερικό και συνεπώς τα αποτελέσματά της δεν προστίθενται σε εκείνα των εθνικών σχεδίων που επικεντρώνονται στην εθνική παραγωγή και διανομή.

¹³

Βλ. απάντηση στη γραπτή ερώτηση 3173-00 του κ. Veltroni, ΕΕ C163, 6.6.2001, σ. 50.

Οι νομικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται από κράτη μέλη σε τηλεοπτικούς παραγωγούς για την επένδυση στην οπτικοακουστική παραγωγή δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση, όταν οι επενδύσεις αυτές προσφέρουν ικανοποιητική αποζημίωση στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Ο βαθμός στον οποίο αυτές οι νομικές υποχρεώσεις μπορεί να θεωρηθούν κρατική ενίσχυση πρέπει να εκτιμηθεί βάσει της εξέλιξης της νομολογίας του Δικαστηρίου των ΕΚ ύστερα από την απόφασή του της 13.3.2001 στην υπόθεση C-379/98 (PreussenElektra).

Η Επιτροπή εκτιμά πως τα προαναφερόμενα κριτήρια εξισορροπούν επαρκώς τους στόχους της καλλιτεχνικής δημιουργίας, της ανάπτυξης της οπτικοακουστικής παραγωγής στην ΕΚ και της τήρησης των κανόνων της ΕΚ περί κρατικών ενισχύσεων.

2.4. Επανεξέταση των καθεστώτων

Ύστερα από την απόφασή της του 1998 για το γαλλικό καθεστώς αυτόματης ενίσχυσης της κινηματογραφικής παραγωγής, η Επιτροπή επανεξέτασε τα καθεστώτα που ισχύουν σε άλλα κράτη μέλη βάσει των προαναφερομένων κριτηρίων αξιολόγησης. Η Επιτροπή έχει ήδη επανεξετάσει και εγκρίνει τα καθεστώτα κάποιων κρατών μελών¹⁴. Η Επιτροπή ολοκληρώνει σύντομα συζητήσεις με τα εναπομένοντα κράτη μέλη για την ευθυγράμμιση των καθεστώτων τους με την κοινοτική νομοθεσία και προτίθεται να ολοκληρώσει την επανεξέτασή τους έως τα τέλη του 2001. Η ολοκλήρωση της επανεξέτασης θα δώσει νομική βεβαιότητα στον κλάδο.

Η επανεξέταση αποκάλυψε τα ακόλουθα καίρια χαρακτηριστικά όσον αφορά τα εθνικά καθεστώτα κρατικής βοήθειας:

- υπάρχει μεγάλη ποικιλία καθεστώτων ενίσχυσης στην ΕΚ τόσο όσον αφορά το είδος όσο και όσον αφορά το πεδίο τους·
- πολλά από τα καθεστώτα περιέχουν διατάξεις που αντιτίθενται στη γενική αρχή της νομιμότητας·
- πολύ λίγα κράτη μέλη επιβάλλουν απαιτήσεις εδαφικότητας ως προϋπόθεση για τη χορήγηση·
- μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις τα κράτη μέλη χορηγούν κρατικές ενισχύσεις που υπερβαίνουν το 50% της δαπάνης για την παραγωγή της ταινίας·
- οι εξαιρέσεις στην τελευταία αυτή περίπτωση αφορούν ταινίες που εμπίπτουν στην κατηγορία των «δύσκολων και χαμηλού προϋπολογισμού ταινιών».

2.5. Μελλοντικές εξελίξεις

Τα προαναφερόμενα ειδικά κριτήρια συμβατότητας για ενίσχυση στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή θα ισχύουν έως τον Ιούνιο του 2004, προθεσμία που έθεσαν οι έως τα σήμερα αποφάσεις. Βάσει της επανεξέτασης, η ίδια προθεσμία ισχύει για την έγκριση των καθεστώτων ενίσχυσης των υπόλοιπων κρατών μελών.

Η Επιτροπή δεν προτίθεται να τροποποιήσει τα κριτήρια αυτά εκτός εάν αποδειχθούν ακατάλληλα για την αποφυγή της αθέμιτης στρέβλωσης του ανταγωνισμού στην ΕΚ. Η Επιτροπή θα μελετήσει περαιτέρω βάσει της επανεξέτασης, το ανώτατο επίπεδο επιτρεπτής εδαφικότητας. Οι απαιτήσεις για εδαφικότητα κερματίζουν την εσωτερική

¹⁴ Η Γαλλία, οι Κάτω Χώρες, η Γερμανία (και ορισμένα γερμανικά Länder), η Ιρλανδία και η Σουηδία: βλ. http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/decisions/

αγορά για την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών που αφορούν την οπτικοακουστική παραγωγή και εμποδίζουν την ανάπτυξή τους. Η ενδεχόμενη στρέβλωση του ανταγωνισμού που θα δημιουργούνταν λόγω της παροχής ενίσχυσης στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή προγραμμάτων θα οφειλόταν περισσότερο σε απαιτήσεις για εδαφικότητα παρά στο ίδιο το επίπεδο της ενίσχυσης. Οι απαιτήσεις για εδαφικότητα που υπερβαίνουν το αποδεκτό επίπεδο σύμφωνα με τα κριτήρια αναγκαιότητας και αναλογικότητας, υπερβαίνουν τα αυστηρά όρια της προαγωγής του πολιτισμού και αποσκοπούν κυρίως σε βιομηχανικούς στόχους. Συνεπώς η Επιτροπή στην απόφασή της σχετικά με το γαλλικό καθεστώς ενίσχυσης έκρινε ότι τα κράτη μέλη πρέπει να ενθαρρύνονται σε μείωση των εθνικών προτιμήσεων για σημαντικό μέρος των δαπανών όσον αφορά το κράτος στην επικράτεια του οποίου πραγματοποιούνται οι δαπάνες.

Λόγω της συγκριτικά περιορισμένης γεωγραφικής εμβέλειας ορισμένων γλωσσών και πολιτισμών και δεδομένης της περιορισμένης κυκλοφορίας των πολιτιστικών τους προϊόντων στις κοινοτικές και στις παγκόσμιες αγορές, η Επιτροπή θα μπορούσε να κάνει δεκτή την ένταση ενισχύσεων σε ποσοστό μεγαλύτερο από 50% όταν αυτό αποδεικνύεται αναγκαίο σε περιπτώσεις άλλες από αυτές που αφορούν τις δύσκολες και χαμηλού προϋπολογισμού ταινίες στα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει τον πολύπλευρο διάλογο με τα κράτη μέλη και να συζητήσει συναφή θέματα που συνδέονται με την κρατική ενίσχυση στην κινηματογραφική και τηλεοπτική παραγωγή. Ο διάλογος αυτός ξεκίνησε στο συνέδριο που διοργανώθηκε από το Εθνικό Κέντρο Κινηματογράφου της Γαλλίας στο Παρίσι τον Οκτώβριο του 2000 που συγκέντρωσε εμπειρογνώμονες υπαλλήλους της Επιτροπής και εκπροσώπους από τα οικεία υπουργεία και κινηματογραφικά ιδρύματα στην ΕΚ. Ο διάλογος συνεχίστηκε κατά τη διάρκεια του δεύτερου συνεδρίου που διοργανώθηκε από το Σουηδικό Ίδρυμα Κινηματογράφου στη Στοκχόλμη τον Ιούνιο του 2001.

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

Τίθεται σειρά θεμάτων που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη διαφάνεια και την αποτελεσματική εκμετάλλευση των πνευματικών δικαιωμάτων¹⁵: η κατάθεση πνευματικών δικαιωμάτων για τα οπτικοακουστικά έργα, η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού μητρώου (ή η σύνδεση των εθνικών μητρώων) και άλλες πιθανές περιπτώσεις καθώς και η χρήση μιας βάσης δεδομένων εμπορικού χαρακτήρα. Τα θέματα αυτά μπορεί να έχουν σημαντικές συνέπειες στην κυκλοφορία των οπτικοακουστικών έργων στην Ευρώπη καθώς και στην προστασία της ευρωπαϊκής κληρονομιάς οπτικοακουστικών έργων.

3.1. Η κατάθεση των πνευματικών δικαιωμάτων για τα οπτικοακουστικά έργα

Έχει επιτελεστεί έργο διαφορετικού χαρακτήρα στα διάφορα βήματα σχετικά με το θέμα αυτό. Το Συμβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τη διατήρηση και την αξιοποίηση της ευρωπαϊκής κινηματογραφικής κληρονομιάς το Μάιο του 2000¹⁶, στο οποίο καλεί την

¹⁵ Ιδίως στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής – 11.4.2001, SEC (2001) 428.
¹⁶ 2261 Συνεδρίαση του Συμβουλίου (16 Μαΐου 2000) Press 154 – 8394/00

Επιτροπή να συνεκτιμήσει τις ειδικές ανάγκες αυτής της ιδιαίτερης μορφής πολιτιστικής κληρονομιάς και να υποστηρίξει και να ενθαρρύνει την εκπόνηση διακρατικής μελέτης από τα κράτη μέλη σχετικά με την κατάσταση που αντιμετωπίζουν τα ευρωπαϊκά κινηματογραφικά αρχεία.

Τόσο από προφορικές όσο και από γραπτές εισηγήσεις γίνεται σαφές ότι υπάρχει σύγκλιση απόψεων σχετικά με την ανάγκη διατήρησης και διαφύλαξης της ευρωπαϊκής κληρονομιάς οπτικοακουστικών έργων. Οι γνώμες δίστανται σχετικά με τον ιδανικό τρόπο επίτευξης του στόχου αυτού καθώς και σχετικά με το εάν απαιτείται ή εάν είναι επιθυμητή η ρυθμιστική παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες από επαγγελματικές οργανώσεις¹⁷, καθώς και από το Συμβούλιο της Ευρώπης, του οποίου το σχέδιο ευρωπαϊκής σύμβασης για την προστασία της οπτικοακουστικής κληρονομιάς αναμένεται να εγκριθεί σύντομα. Η σύμβαση αυτή θα προβλέπει την υποχρεωτική κατάθεση των πνευματικών δικαιωμάτων για «υλικό κινούμενης εικόνας που αποτελεί μέρος της οπτικοακουστικής πολιτιστικής κληρονομιάς του και η παραγωγή ή η συμπαραγωγή του οποίου πραγματοποιήθηκε στην επικράτεια του εν λόγω κράτους».

Οι γνώμες διχάζονται σχετικά με το εάν η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προσχωρήσει στο όργανο αυτό και/ή να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προσχωρήσουν. Ορισμένοι σχολιαστές εκτιμούν ότι η σύμβαση προσφέρει μια λογική συμβιβαστική λύση για δράση στον εν λόγω τομέα, καθιστώντας μη αναγκαία τη λήψη κοινοτικών μέτρων, ή νιώθουν ότι αποτελεί καλό σημείο εκκίνησης για μια κοινοτική πρωτοβουλία. Άλλοι υποστηρίζουν την κοινοτική πρωτοβουλία, δηλώνοντας ότι αυτό εξακολουθεί να είναι αναγκαίο παρά την ύπαρξη της σύμβασης και ότι μπορεί να προσφέρει προστιθέμενη αξία όσον αφορά την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προαγωγή της πολιτιστικής πολυμορφίας. Προτείνεται κάθε κοινοτική προσέγγιση να επικεντρωθεί στις δοκιμασμένες μεθόδους μολονότι ορισμένοι σχολιαστές πιστεύουν ότι η αυτορρύθμιση ή η από κοινού ρύθμιση δεν λειτουργεί σωστά και μπορεί να οδηγήσει σε διαφορές όσον αφορά την προστασία των οπτικοακουστικών έργων.

Υπάρχουν αντιμαχόμενες απόψεις ως προς το εάν ένα τέτοιο σύστημα πρέπει να είναι υποχρεωτικό ή εθελοντικό. Κάποιοι σχολιαστές υποστηρίζουν την υποχρεωτική κατάθεση των πνευματικών δικαιωμάτων ως το ελάχιστο μέτρο. Άλλοι θεωρούν ότι η απαίτηση αυτή δεν πρέπει να συνεπάγεται πρόσθετες δαπάνες για τον παραγωγό και συνεπώς πρέπει να χρηματοδοτείται από το δημόσιο. Η απαίτηση πρέπει να ισχύει μόνον σε νέα έργα (για τα παλαιότερα πρέπει να ισχύει εθελοντική κατάθεση πνευματικών δικαιωμάτων). Πολλοί υποστηρίζουν ένα εθελοντικό καθεστώς οι λεπτομέρειες του οποίου θα ορίζονται σε επίπεδο κράτους μέλους και θα περιορίζονται στα εθνικά έργα, κάτι το οποίο μπορεί να συνδέεται με κίνητρα.

Οι σχολιαστές κάνουν διάκριση μεταξύ των κινηματογραφικών και των άλλων έργων. Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί θεωρούν ότι δεν πρέπει οι τηλεοπτικές παραγωγές να γίνουν μέρος κάποιου υποχρεωτικού καθεστώτος κατάθεσης πνευματικών δικαιωμάτων.

¹⁷ Υπάρχουν προτάσεις από την ευρωπαϊκή ομοσπονδία σκηνοθετών κινηματογράφου (FERA) και από τη διεθνή ομοσπονδία οργανώσεων κινηματογραφικών παραγωγών (FIAPF) (που πρότεινε την «εθελοντική» κατάθεση κινηματογραφικών έργων που βασίζεται σε ένα πρότυπο συμβολαίου που έχουν εκπονήσει - Γενικοί κανόνες που αφορούν την κατάθεση αντιγράφων ταινιών σε ταινιοθήκες (1971))

Προσθέτουν ότι εάν η ρυθμιστική παρέμβαση για την προστασία των τηλεοπτικών παραγωγών πρόκειται να κριθεί αναγκαία, αυτό πρέπει να γίνει σε εθελοντική βάση και να συνδεθεί με ισχυρούς μηχανισμούς χρηματοδοτικής υποστήριξης. Άλλοι υποστηρίζουν τη συμπερίληψη όλων των οπτικοακουστικών έργων, ενώ μια τρίτη ομάδα υποστηρίζει την αρχική επικέντρωση στα κινηματογραφικά έργα και την επέκταση κατόπιν σε άλλες κατηγορίες.

Όσον αφορά τη συντήρηση, οι ταινιοθήκες τονίζουν την ανάγκη τα έργα των οποίων τα πνευματικά δικαιώματα κατατίθενται να είναι υψηλής ποιότητας (είτε το πρωτότυπο είτε αντίγραφο ανάλογης ποιότητας), καθώς και την ανάγκη για δημιουργία βάσης δεδομένων για τα διάφορα υλικά φορέων εγγραφής των οπτικοακουστικών έργων.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι υποστηρίζεται από τους περισσότερους η ανάγκη για προστασία των οπτικοακουστικών έργων εν όψει των στόχων που αφορούν την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και της προαγωγής της πολιτιστικής πολυμορφίας. Τα αποτελέσματα της διαβούλευσης δείχνουν ότι πρέπει να ληφθούν μέτρα με στόχο την προστασία των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων. Αυτό φαίνεται πως έχει ιδιαίτερη σημασία όσον αφορά τα κινηματογραφικά έργα. Δεν υπάρχει ωστόσο σύγκλιση απόψεων ως προς τα κατάλληλα μέτρα.

Έτσι, πριν από την τυχόν υποβολή πρότασης η Επιτροπή προτίθεται να πραγματοποιήσει απογραφή όσον αφορά τη σημερινή κατάσταση στα κράτη μέλη. Αυτό θα πραγματοποιηθεί με έρευνα που θα απευθύνεται στις εθνικές αρχές στα τέλη του έτους. Η απογραφή αυτή θα αξιολογήσει το ρόλο που διαδραματίζουν τα νομοθετικά και άλλα μέτρα και θα αναλύσει περαιτέρω τους όρους που πρέπει να ισχύουν. Επιπλέον, η Επιτροπή προτίθεται να ενθαρρύνει τη συνεργασία των ενδιαφερόμενων μερών στον εν λόγω τομέα παράλληλα με την επέκταση των δοκιμασμένων πρακτικών. Σημειώνει τη σύγκλιση μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών ως προς το ότι δεν πρέπει να υπάρχει ένα ενιαίο ευρωπαϊκό αρχείο. Η κατάθεση των πνευματικών δικαιωμάτων πρέπει να διοργανώνεται μάλλον σε εθνικό ή σε περιφερειακό επίπεδο με την ανάλογη διαφάνεια ως προς το χώρο τοποθέτησης των έργων. Προτίθεται επίσης να εξετάσει περαιτέρω το θέμα της δημιουργίας μιας βάσης δεδομένων για τα διάφορα υλικά που είναι φορείς εγγραφής των οπτικοακουστικών έργων όπως υποστηρίχθηκε κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης.

3.2. Η δημιουργία συστήματος καταχώρισης

Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά τη σκοπιμότητα ενός συστήματος καταχώρισης για ταινίες και άλλα οπτικοακουστικά έργα. Προς το παρόν, λίγα μόνον κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ένα τέτοιο σύστημα. Η πρωτοβουλία για τη δημιουργία ενός διεθνούς μητρώου καταχώρισης στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΠΙ) είχε μικρή μόνον επιτυχία.

Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα αυτό μπορεί να ενθαρρύνει τη διαφάνεια και συνεπώς να βοηθήσει την προστασία των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων και να διευκολύνει την κυκλοφορία των ευρωπαϊκών παραγωγών. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντικό λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα του τομέα. Ένα τέτοιο καθεστώς δεν πρέπει να έχει αντίκτυπο σε θέματα που αφορούν διάφορους κανόνες σχετικά με την πατρότητα ενός έργου ή σχετικά με τη χρήση πνευματικών δικαιωμάτων σύμφωνα με

κανόνες περί πνευματικών δικαιωμάτων, αλλά μπορεί να στοχεύει στο να προσφέρει πληροφορίες σχετικά με τα οπτικοακουστικά έργα που έχουν καταγραφεί.

Μολονότι ορισμένοι σχολιαστές κρίνουν το σχέδιο άχρηστο και δαπανηρό, η πλειονότητά τους το υποστηρίζει. Υποστηρίζεται η δημιουργία ενός εθνικού δημόσιου μητρώου ταινιών σε κάθε κράτος μέλος, υπό την προϋπόθεση της ύπαρξης κάποιων κριτηρίων. Αυτό θεωρείται από κάποιους ως απαραίτητο στοιχείο κάθε πολιτικής για την προαγωγή της κυκλοφορίας των οπτικοακουστικών μέσων. Ορισμένοι προχωρούν περισσότερο και θεωρούν την απουσία ενός τέτοιου μητρώου (ή μητρώων) ως εμπόδιο για την εκμετάλλευση των έργων.

Υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τον πιο κατάλληλο τρόπο δράσης. Ορισμένοι είναι υπέρ της δημιουργίας ενός συστήματος αμοιβαίας αναγνώρισης η οποία θα βασίζεται σε μεμονωμένα μητρώα σε κάθε κράτος μέλος. Άλλοι κρίνουν ότι πρέπει να αξιολογηθούν οι ανάγκες της αγοράς πριν από τη λήψη απόφασης για την ανάπτυξη κατάλληλης δράσης. Ορισμένοι σχολιαστές είναι υπέρ της δικτύωσης των εθνικών μητρώων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό θεωρείται ότι έχει το πλεονέκτημα της διαφάνειας διευκολύνοντας έτσι τον εντοπισμό, μολονότι κάποιοι θεωρούν ότι αυτό μπορεί να είναι αρκετά δυσκίνητος ως μηχανισμός και ότι θα ήταν δύσκολο να δημιουργηθεί ένα τέτοιο σύστημα.

Υπάρχει ευρεία σύγκλιση απόψεων ως προς τα πλεονεκτήματα του σαφούς εντοπισμού και της σημασίας των μεταδεδομένων¹⁸. Οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί δηλώνουν ότι την Ευρώπη θα την ωφελούσε η ύπαρξη φημισμένων και καλοσχεδιασμένων συστημάτων μεταδεδομένων όσον αφορά την παραγωγή, διανομή, ταξινόμηση, προστασία και αρχειοθέτηση οπτικοακουστικών έργων. Όσον αφορά τα πρότυπα, αυτές κρίνουν ότι είναι σημαντικό να ενθαρρυνθεί η ανάπτυξη ενός ευρύτερα διαδεδομένου δικτύου αριθμών μητρώου οπτικοακουστικών έργων, με στόχο την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας μεταξύ των αριθμών μητρώων των μέσων και τη μείωση των δαπανών εγγραφής για τον ευρωπαϊκό δημιουργό προγράμματος. Ορισμένοι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί υποστηρίζουν τη χρησιμοποίηση του προτύπου ISAN¹⁹ ή κάποιου άλλου προτύπου που έχει θεσπιστεί από τη βιομηχανία, ενώ άλλοι είναι κατά της χρήσης αυτού του συγκεκριμένου προτύπου, υποστηρίζουν ωστόσο τη χρήση τυποποιημένων συστημάτων μεταδεδομένων.

Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι αυτό πρέπει να περιέχει λεπτομέρειες σχετικά με όλες τις συμβάσεις που συνδέονται με την παραγωγή και την εκμετάλλευση ταινιών που παράγονται στην εκάστοτε χώρα, κυρίως σχετικά με την ταυτότητα των διαφόρων μερών, την ιδιοκτησία και την επίκληση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, τους όρους εκμετάλλευσης στη σύμβαση, τη διάρκεια της άδειας και τον αποκλειστικό ή μη χαρακτήρα της. Κάποιοι κρίνουν ότι η χρηματοδότηση πρέπει να προσφέρεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο ή εναλλακτικά από ένα συνδυασμό ιδιωτικής και δημόσιας χρηματοδότησης. Άλλοι εκφράζουν ανησυχία τόσο σχετικά με τις δαπάνες ενός τέτοιου συστήματος, όσο και σχετικά με τα πιθανά μειονεκτήματα εάν οι πληροφορίες δεν είναι ακριβείς ή ενημερωμένες.

¹⁸ Ψηφιακές πληροφορίες σχετικά με το οπτικοακουστικό έργο με στόχο τη διευκόλυνση της διαδικασίας παραγωγής και διανομής (αναφέρεται επίσης ως Digital Asset Management – DAM).

¹⁹ Αναπτύχθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Προτύπων (ISO). Η σημερινή έκδοση είναι γνωστή ως IVID (International Version Identifier) ή V-ISAN.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι υποστηρίζεται αρκετά η δημιουργία δημόσιων μητρώων ταινιών στα κράτη μέλη με βάση το επιχείρημα ότι ένα τέτοιο σύστημα καταχώρισης θα βελτιώσει την κυκλοφορία των ταινιών εξασφαλίζοντας την άμεση διάθεση των αναγκαίων πληροφοριών, μολονότι πολλά θέματα παραμένουν ακόμη αδιευκρίνιστα. Η Επιτροπή προτίθεται συνεπώς να απογράψει τη σημερινή κατάσταση στα κράτη μέλη. Αυτό θα πραγματοποιηθεί μέσω έρευνας που θα απευθύνεται στις εθνικές αρχές στα τέλη του έτους. Θα στοχεύει στην αξιολόγηση του ρόλου που διαδραματίζουν νομοθετικά και άλλα μέτρα για την περαιτέρω ανάλυση των όρων που πρέπει να ισχύσουν.

3.3. Βάση δεδομένων περί των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων

Τίθεται το θέμα για τη δυνατότητα δημιουργίας νέας βάσης δεδομένων για τη διευκόλυνση του εντοπισμού συμφωνιών περί «πνευματικών δικαιωμάτων» ή «εκμετάλλευσης δικαιώματος» σε όλη την επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν υπάρχει συμφωνία ως προς τα εάν οι πληροφορίες σχετικά με τις συμφωνίες που αφορούν πνευματικά δικαιώματα ή την άδεια εκμετάλλευσης δικαιώματος είναι εύκολο να ευρεθούν. Η διάθεση των πληροφοριών αυτών θα μπορούσε να έχει θετικό αποτέλεσμα για την κυκλοφορία των ταινιών. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή αναλύει το ζήτημα της διαχείρισης των δικαιωμάτων, ως συνέχεια στο πράσινο βιβλίο του 1995 για το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία των πληροφοριών²⁰.

Οι γνώμες είναι διχασμένες ως προς το εάν υπάρχει έλλειψη διαφάνειας σχετικά με τις πληροφορίες αυτές. Η πλειονότητα δηλώνει ότι εξασφαλίζεται επαρκής διαφάνεια από τους παραγωγούς και από τις συλλέγουσες εταιρείες. Υποδεικνύεται ότι απομένει να γίνει ακόμη πολύ έργο στην τυποποιημένη κωδικοποίηση των δικαιωμάτων ώστε τα δικαιώματα να εκπροσωπούνται με συνέπεια και οι συναφείς πληροφορίες να ανταλλάσσονται με νομικά αξιόπιστο τρόπο. Ένα ενδεχόμενο όφελος από μια τέτοια βάση δεδομένων θα ήταν η διευκόλυνση των παραγωγών και των διανομέων στην ανεύρεση εταίρων σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Από πολλούς υποστηρίζεται ότι μια τέτοια βάση δεδομένων δεν είναι σίγουρο ότι θα επέφερε βελτίωση στην κυκλοφορία των οπτικοακουστικών έργων: εκφράστηκε η άποψη ότι μια τέτοια βάση δεδομένων μπορεί να είναι αργή, δαπανηρή, δυσκίνητη και ανίκανη να παρακολουθήσει τις συνεχείς, ταχύτατες αλλαγές στην ιδιοκτησία. Αυτό δεν θα ανταποκρίνονταν στην ευελιξία που χρειάζεται για την αποτελεσματική εκμετάλλευση των οπτικοακουστικών έργων. Οι συνέπειες λόγω λανθασμένων ή παρωχημένων πληροφοριών μπορεί να είναι σημαντικές. Οι διαδικασίες μπορεί να είναι αδύνατον να οργανωθούν και οι καθυστερήσεις στην καταγραφή έγκυρων πνευματικών δικαιωμάτων και των συναφών συμβάσεων μπορεί να αποτελέσουν εμπόδιο στην ελευθερία κίνησης σε μια ταχύτατα κινούμενη αγορά. Ελλοχεύει επίσης ο κίνδυνος της υφαρπαγής της επικύρωσης πνευματικών δικαιωμάτων από άτομα που δεν τους ανήκουν εις βάρος των πραγματικών τους δικαιούχων. Εκφράζονται επίσης ανησυχίες ότι η δημιουργία μιας τέτοιας βάσης δεδομένων μπορεί να επηρεάσει το διεθνώς αναγνωρισμένο κανόνα (πρβλ. άρθρο 5(2) της σύμβασης της Βέρνης) σύμφωνα με τον οποίο η απόκτηση και η άσκηση του δικαιώματος δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων δεν πρέπει να υπόκεινται σε διατυπώσεις. Άλλοι υποστηρίζουν ότι

²⁰

COM(95)382 τελικό

σημαντικές διαφορές στη συναφή νομοθεσία για τις συμβάσεις όσον αφορά το δικαίωμα δημιουργού επηρεάζουν σοβαρά την ανταγωνιστικότητα των παραγωγών οπτικοακουστικών έργων μιας χώρας σε σύγκριση με τους παραγωγούς σε μια άλλη χώρα και ότι μια τέτοια βάση δεδομένων μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην κυκλοφορία οπτικοακουστικών μέσων εξασφαλίζοντας ότι είναι δυνατή η απόκτηση πληροφοριών σχετικά με οπτικοακουστικά έργα σε άλλες χώρες. Η βάση δεδομένων μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων, ωστόσο οι διαπραγματεύσεις θα πρέπει να διεξάγονται βάσει σύμβασης.

Η Επιτροπή έλαβε υπόψη τις απόψεις που εκφράστηκαν στη διαβούλευση και συγκεκριμένα την έλλειψη υποστήριξης για τη δημιουργία βάσης δεδομένων περί των κατόχων πνευματικών δικαιωμάτων. Θα εξακολουθήσει να εξετάζει το θέμα της διαχείρισης των δικαιωμάτων το οποίο αναλύει ως συνέχεια στο πράσινο βιβλίο του 1995 για το δικαίωμα δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία των πληροφοριών, με στόχο την αξιολόγηση του ενδεχόμενου αντικτύπου των σημερινών διαφορών των εθνικών νομοθεσιών στην εσωτερική αγορά.

3.4. Η εκμετάλλευση των πνευματικών δικαιωμάτων

Η νομοθεσία περί δικαιώματος δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων παραχωρεί το δικαίωμα στους συγγραφείς, καλλιτέχνες, παραγωγούς φωνογραφημάτων, ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς και άλλους κατόχους πνευματικών δικαιωμάτων να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν ορισμένες πράξεις εκμετάλλευσης των έργων τους ή άλλου είδους δικαιωμάτων. Γενικά οι χρήστες αποκτούν δικαιώματα μέσω της άμεσης σύναψης ατομικής σύμβασης με τους ενδιαφερόμενους δικαιούχους ή τους εκπροσώπους τους.

Το θέμα της εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων ετέθη από τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς που δηλώνουν ότι έχουν προβλήματα με την εκμετάλλευση ορισμένων από τις παραγωγές τους που παραμένουν αποθηκευμένες σε αρχεία και που θα ήθελαν να προβάλλουν και πάλι ειδικά στο νέο περιβάλλον άμεσης επικοινωνίας (on-line). Ισχυρίζονται ότι είναι κυριολεκτικά αδύνατος ο εντοπισμός και η ανίχνευση και διαπραγμάτευση με όλους τους επιμέρους συμμετέχοντες ενός προγράμματος ή με τους κληρονόμους τους, ιδίως στην περίπτωση παλαιών παραγωγών. Αναφέρουν επίσης ότι οι δυσκολίες αυτές τους εμποδίζουν να εκμεταλλευθούν σήμερα τα αρχεία τους. Οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί ζητούν συνεπώς να ληφθούν νομοθετικά μέτρα για τη διευκόλυνση της κατάστασής τους. Οι ταινιοθήκες δηλώνουν επίσης ότι δεν είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν σειρά έργων και ότι συνεπώς το κοινό έχασε την πρόσβαση του στην ίδια του την οπτικοακουστική κληρονομιά.

Οι παραγωγοί και ορισμένοι ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί από την άλλη πλευρά, κρίνουν ότι το θέμα τακτοποιήθηκε στο πλαίσιο της νέας οδηγίας περί δικαιωμάτων του δημιουργού²¹ και ότι δεν πρέπει να επανεξεταστεί στο παρόν πλαίσιο.

Πολλοί σχολιαστές κρίνουν ότι η δημιουργία των προαναφερόμενων βάσεων δεδομένων και των μητρώων μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό. Προτείνεται επίσης να εξεταστεί το θέμα κατά την αναθεώρηση της οδηγίας για την τηλεόραση χωρίς σύνορα. Ωστόσο

²¹ Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 σχετικά με την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών των δικαιωμάτων δημιουργού και των συγγενών δικαιωμάτων στην κοινωνία των πληροφοριών – ΕΕ L 167, 22/06/2001.

τονίζεται ότι η παρούσα οδηγία δεν καλύπτει τα θέματα για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα

Η Επιτροπή υποστηρίζει τη συνεργασία όλων των μερών με στόχο την επίλυση ειδικών δυσκολιών που μπορεί να υπάρχουν σε ορισμένες περιπτώσεις. Η συνεργασία αυτή αναμένεται να καταρτίσει κατά πρώτον κατάλογο έργων για τα οποία μπορεί να υπάρχουν προβλήματα που συνδέονται με τον εντοπισμό των δικαιούχων.

4. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ (E-CINEMA)

Το θέμα που αφορά τον ηλεκτρονικό κινηματογράφο τίθεται λόγω των νέων πανευρωπαϊκών δυνατοτήτων διανομής που δημιουργούνται από τις ψηφιακές τεχνολογίες. Οι τεχνολογίες αυτές μπορούν επίσης να διευκολύνουν την ανάπτυξη τοπικών κέντρων πολλαπλής χρήσης σε λιγότερο πυκνοκατοικημένες περιοχές²². Με τον όρο ηλεκτρονικός κινηματογράφος νοείται η ηλεκτρονική διανομή ταινιών στις κινηματογραφικές οθόνες. Ο όρος «d-cinema» (ψηφιακός κινηματογράφος) χρησιμοποιήθηκε επίσης από τον εν λόγω κλάδο· αυτός σημαίνει ότι η τελική εικόνα είναι είτε το αποτέλεσμα μιας διατεματικής (end-to-end) ψηφιακής αλυσίδας ή η ψηφιακή προβολή υλικού που η πρωτότυπή του μορφή ήταν σε ταινία και μεταφέρθηκε σε ψηφιακό μέσο. Τίθεται επίσης το θέμα του αντικτύπου στην ανάλυση της σχέσης κόστους / κέρδους για τους διανομείς ταινιών και τους ιδιοκτήτες κινηματογράφων.

Υποστηρίζεται ευρέως από τους σχολιαστές μια προσέγγιση που θα καθοδηγείται από τον ίδιο τον κλάδο στην τυποποίηση του ηλεκτρονικού κινηματογράφου. Η παρέμβαση εθνικών αρχών ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν κρίνεται αναγκαία. Σειρά εισηγητών παρέπεμψαν στο Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ψηφιακού Κινηματογράφου που έγινε πρόσφατα στη Στοκχόλμη με πρωτοβουλία της σουηδικής Προεδρίας ως το κατάλληλο σώμα για την ανάπτυξη μέτρων και απευθύνεται έκκληση για την υποστήριξη των στόχων και των σχεδίων του.

Απευθύνθηκε έκκληση στην Επιτροπή να υποστηρίξει την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού κινηματογράφου μέσω του προγράμματος MEDIA Plus και να εγκαινιάσει το «πολυετές πρόγραμμα πλαίσιο 2002-2006 της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για δράσεις έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης με σκοπό την υλοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου της έρευνας» (έκτο πρόγραμμα πλαίσιο) στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες που είναι αφοσιωμένες στην ανάπτυξη υψηλού επιπέδου ηλεκτρονικής διανομής κινηματογραφικών ταινιών.

Τα δοκιμαστικά σχέδια βάσει του προγράμματος MEDIA είναι ο τρόπος με τον οποίο οι αποφάσεις του Συμβουλίου 2000/821/EK και 163/2001/EK εξασφαλίζουν ότι τα προγράμματα MEDIA Plus²³ και MEDIA-Κατάρτιση²⁴ ανταποκρίνονται στην ταχεία τεχνολογική αλλαγή. Αυτό αντανάκλα την προσδοκία ότι η χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών θα καταστήσει τα οπτικοακουστικά έργα πιο προσιτά ως αποτέλεσμα των νέων τρόπων μεταφοράς οπτικοακουστικού περιεχομένου και συνεπώς ευρύτερα διαθέσιμα εκτός της χώρας προέλευσής τους. Ο ανταγωνισμός σε ένα πλαίσιο

²² Π.χ. το «Swedish Folket Hus»

²³ ΕΕ L 13 της 17.01.2001

²⁴ ΕΕ L 26 της 27.01.2001

παγκοσμιοποίησης θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη χρήση νέων τεχνολογιών στα στάδια της ανάπτυξης, της παραγωγής και της διανομής.

Ωστόσο τα προγράμματα MEDIA απευθύνονται στην οπτικοακουστική βιομηχανία και όχι στον τομέα της έρευνας. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει τον κατάλληλο και αποτελεσματικό συντονισμό με τα μέτρα που αναπτύσσονται στον τομέα των νέων τεχνολογιών και συγκεκριμένα, μεταξύ άλλων, με το έκτο πρόγραμμα πλαίσιο που επικεντρώνεται στις ανάγκες και στο δυναμικό των ΜΜΕ που λειτουργούν στην αγορά του οπτικοακουστικού τομέα.

Ο συνολικός στόχος της Επιτροπής είναι η ενίσχυση, μέσω της ανάπτυξης και της χρήσης νέων τεχνολογιών, της ευρωπαϊκής βιομηχανίας περιεχομένου, βελτιώνοντας τις πιθανότητες για την εισαγωγή του περιεχομένου αυτού στην παραγωγή, ενθαρρύνοντας τη διακρατική του διανομή και βελτιώνοντας τις δυνατότητες των επαγγελματιών μέσω της κατάλληλης συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης. Ο στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη παγκοσμίως αναγνωρισμένων, ανοιχτών και τυποποιημένων συστημάτων ηλεκτρονικού κινηματογράφου, μέσω μιας διαδικασίας οδηγούμενης από τη βιομηχανία. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία: ανάπτυξη κατάλληλων αλγορίθμων για τη συμπίεση ψηφιακού κινηματογραφικού περιεχομένου για προβολή· ανάπτυξη τεχνολογιών ικανών για την προβολή του περιεχομένου αυτού· ανάπτυξη μεθόδων προστασίας της χρήσης περιεχομένου μέσω κρυπτογράφησης· ανάπτυξη μεθόδων που θα επιτρέψουν την τιμολόγηση του οπτικοακουστικού περιεχομένου που εκπέμπεται μέσω δικτύου· ανάπτυξη μεθόδων για την ψηφιοποίηση, αξιοποίηση, συντήρηση και διατήρηση του περιεχομένου.

Η Επιτροπή κρίνει ότι ο ηλεκτρονικός κινηματογράφος προσφέρει σημαντικές νέες ευκαιρίες για την αύξηση της κυκλοφορίας των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων. Θεωρεί ότι προτεραιότητα υπό την έννοια αυτή είναι η παράδοση στον κινηματογράφο, δηλαδή μεταξύ επιχειρήσεων, μολονότι ενδέχεται να υπάρξει αργότερα στάδιο με τους καταναλωτές. Η Επιτροπή κάνει θερμά δεκτή τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ψηφιακού Κινηματογράφου. Υποστηρίζει τους στόχους του φόρουμ αυτού για την καθιέρωση ευρωπαϊκών απαιτήσεων σχετικά με τους χρήστες για όλα τα μέρη της ψηφιακής / ηλεκτρονικής αλυσίδας και για τη διευκόλυνση της ανάπτυξης διεθνών προτύπων για τον ηλεκτρονικό κινηματογράφο σε εύθετο χρόνο.

5. ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προκύπτουν ορισμένα ζητήματα σχετικά με τις διαφορές που υφίστανται μεταξύ διαφόρων ειδών πολιτιστικών «αγαθών» στα κράτη μέλη και σχετικά με το αποτέλεσμα των φορολογικών μέτρων που ισχύουν στα κράτη μέλη για την παραγωγή και την κυκλοφορία των οπτικοακουστικών έργων. Κρίνεται ότι τα εθνικά φορολογικά κίνητρα μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό παράγοντα στην ανάπτυξη συμπαραγωγών καθώς και την εναρμόνιση των φορολογικών πρακτικών για την αποφυγή διπλής φορολόγησης. Οι παραγωγοί και οι σκηνοθέτες κρίνουν ότι η Επιτροπή πρέπει να ζητήσει από όλα τα κράτη μέλη να διευκολύνουν τη δημιουργία εξειδικευμένων, εθνικών ή ευρωπαϊκών τραπεζών ή εταιρειών επιχειρηματικών κεφαλαίων με ιδιωτική χρηματοδότηση και να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη που δεν το έχουν πράξει, να εισαγάγουν φορολογικά μέτρα για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στον οπτικοακουστικό τομέα. Σειρά σχολιαστών αναφέρεται σε φορολογικά μέτρα (κυρίως σε φοροαπαλλαγές) που χρησιμοποιούνται για

τη χρηματοδότηση μη ευρωπαϊκών παραγωγών. Οι ιδιοκτήτες κινηματογραφικών αιθουσών κρίνουν ότι η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να μειώσουν τους έμμεσους φόρους στα εισιτήρια στο ίδιο επίπεδο με εκείνους που επιβάλλονται για άλλα πολιτιστικά προϊόντα.

Υπάρχει ευρύτατη σύγκλιση απόψεων από τους διάφορους ενδιαφερόμενους παίκτες ότι πρέπει να ισχύουν μειωμένα ή μηδενικά ποσοστά ΦΠΑ στα οπτικοακουστικά πολιτιστικά προϊόντα και υπηρεσίες. Συνεπώς, πολλοί σχολιαστές υποστηρίζουν ότι το παράρτημα Η της 6ης οδηγίας περί ΦΠΑ²⁵ πρέπει να επεκταθεί ώστε να καλύπτει είτε ορισμένα μέρη του τομέα (υπηρεσίες βίντεο και σε άμεση σύνδεση) είτε το σύνολο του τομέα. Ορισμένες εθνικές αρχές ωστόσο αμφισβητούν την ανάγκη για ανάπτυξη μέτρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο μολονότι άλλοι θεωρούν ότι το θέμα αυτό πρέπει να συζητηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η διαδικασία που προβλέπεται από την οδηγία προβλέπει ότι η αναθεώρηση θα πραγματοποιηθεί βάσει έκθεσης από την Επιτροπή. Βάσει αυτής της έκθεσης το Συμβούλιο αναθεωρεί το πεδίο των μειωμένων ποσοστών ανά διατία. Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, μπορεί να αποφασίσει να τροποποιήσει τον κατάλογο των αγαθών και υπηρεσιών στο παράρτημα Η. Η Επιτροπή παρουσίασε την πολιτική της περί ΦΠΑ στην ανακοίνωση της 7ης Ιουνίου 2000²⁶. Στην ανακοίνωση αυτή η Επιτροπή δηλώνει ότι θα μεριμνήσει για την εναρμόνιση των ποσοστών και θα αξιολογήσει τον αντίκτυπο της δομής τους στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Θα καταρτιστούν κατευθυντήριες γραμμές βάσει της ανάλυσης αυτής μόλις ολοκληρωθεί η αξιολόγηση του σημερινού δοκιμαστικού σχεδίου για τις υπηρεσίες έντασης εργασίας²⁷ (για τις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί μειωμένο ποσοστό έως το Δεκέμβριο του 2002). Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στη χρήση μειωμένων ποσοστών ΦΠΑ στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της Κοινότητας στον εν λόγω τομέα.

Η Επιτροπή σημειώνει τις απόψεις που εκφράζονται σχετικά με τη φορολόγηση στα πολιτιστικά αγαθά και υπηρεσίες και συγκεκριμένα το αίτημα να διευκολυνθούν εκείνα τα κράτη μέλη που το επιθυμούν, να επιβάλλουν μειωμένο ποσοστό ΦΠΑ σε όλα τα πολιτιστικά αγαθά και υπηρεσίες δίχως να γίνεται διάκριση μεταξύ διαφορετικών μορφών διανομής. Η Επιτροπή θα εξετάσει εάν θα ανταποκριθεί στο αίτημα αυτό στο πλαίσιο της αναθεώρησης του παραρτήματος Η της 6ης οδηγίας για το ΦΠΑ, που θα πραγματοποιηθεί μετά το 2002. Η Επιτροπή θα εφιστήσει την προσοχή στη σημερινή δυνατότητα των κρατών μελών να εφαρμόζουν μειωμένο ποσοστό στα εισιτήρια των κινηματογράφων.

6. ΚΑΤΑΤΑΞΗ

Υπάρχουν δύο στενά συνδεδεμένα θέματα που αφορούν τις διαφορές στην κατάταξη ταινιών που γίνεται σε οπτικοακουστικά έργα στα κράτη μέλη για διαφορετικά μέσα

²⁵ Οδηγία 77/388/ΕΕΚ της 17.05.1977 όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 2001/41/ΕΚ της 19.01.01. Το παράρτημα Η περιλαμβάνει σειρά θεμάτων που παρουσιάζουν πολιτιστικό ενδιαφέρον όπως βιβλία και εφημερίδες (συμπεριλαμβανομένου του δανεισμού τους) και εισιτήρια για πολιτιστικές και άλλες εκδηλώσεις (κινηματογράφος, θέατρο, εκθέσεις, μουσεία, κλπ.) καθώς και την παροχή υπηρεσιών ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής.

²⁶ Μια στρατηγική για τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος ΦΠΑ στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς – COM (2000) 348 τελικό

²⁷ Εισήχθη με την οδηγία 1999/85/ΕΚ της 22.10.1999

διανομής και μεταξύ των κρατών μελών για το ίδιο μέσο διανομής. Τα οπτικοακουστικά έργα υποβάλλονται συνήθως σε κατάταξη του περιεχομένου τους, για να υποδεικνύεται η καταλληλότητά τους για τις αντίστοιχες ηλικιακές ομάδες.

Όσον αφορά το ζήτημα των διαφορών μεταξύ των κρατών μελών, κάποιοι σχολιαστές (κυρίως εκπρόσωποι εθνικών αρχών) θεωρούν ότι αυτές είναι το αποτέλεσμα πολιτιστικών διαφορών, ότι δεν επηρεάζουν σημαντικά την κυκλοφορία των έργων και ότι συνεπώς πρέπει να εξεταστούν σε εθνικό επίπεδο. Άλλοι είναι υπέρ της λήψης μέτρων για την αντιμετώπιση του θέματος αναγνωρίζοντας ωστόσο ότι η εναρμόνιση των συστημάτων κατάταξης για τα οπτικοακουστικά έργα στην Ευρώπη μπορεί να είναι δύσκολη λόγω διαφορετικών πολιτιστικών παραδόσεων και ευαισθησιών. Υποστηρίζεται η αυξημένη συνεργασία των αρμόδιων αρχών και των οργάνων κατάταξης με στόχους τη μείωση των διαφορών μεταξύ κρατών μελών καθώς και μεταξύ των μέσων και την ανάπτυξη αμοιβαίας αναγνώρισης. Ορισμένοι σχολιαστές κρίνουν ότι ο ρόλος των εθνικών και των ευρωπαϊκών δημόσιων αρχών μπορεί να είναι η συνεργασία των οικείων αρχών με την ανάπτυξη, ενδεχομένως, κοινών κριτηρίων περιγραφής σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Όσον αφορά τις διαφορές μεταξύ των διαφορετικών μέσων διανομής πολλοί σχολιαστές εκφράζουν την άποψη ότι το περιεχόμενο πρέπει να αντιμετωπίζεται με τον ίδιο τρόπο στους διαφορετικούς διαύλους διανομής. Διατυπώνονται αιτήματα για εναρμονισμένα πρότυπα καθώς αυτό αναμένεται να διευκολύνει την κυκλοφορία των ευρωπαϊκών έργων. Αναφέρεται το επιχείρημα ότι η καταλληλότητα του υλικού πρέπει να ελέγχεται σε πιο τακτική και συνεκτική βάση σε όλο το εύρος των μέσων, σύμφωνα με ένα σύνολο καταστατικών στόχων και αρχών για τη ρύθμιση του περιεχομένου. Η λύση θα μπορούσε να είναι η θέσπιση ενιαίων ευρωπαϊκών προτύπων για την κατάταξη των έργων σε όλα τα οπτικοακουστικά μέσα, πράγμα το οποίο θα ωφελούσε τόσο τους καταναλωτές όσο και τους προμηθευτές και συνεπώς θα επηρέαζε θετικά την παραγωγή και την κυκλοφορία των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων.

Στην έκθεσή της για τη σύσταση του Συμβουλίου για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας²⁸, η Επιτροπή τόνισε την ανάγκη για μια συνεκτική προσέγγιση σε όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Η Επιτροπή προτίθεται να συνεχίσει το έργο αυτό και να αξιολογήσει ποια συστήματα θα μπορούσαν να δημιουργηθούν για την αντιμετώπιση του προβλήματος λαμβάνοντας υπόψη τις πολιτιστικές διαφορές που υφίστανται μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή αναγνωρίζει τις σημαντικές πολιτιστικές πτυχές που περιλαμβάνει το θέμα της κατάταξης των έργων, για το οποίο πρέπει να ληφθεί απόφαση σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της διακυβέρνησης όπως διευκρινίζεται μέσα στο πρόσφατο λευκό της βιβλίο, αλλά θεωρεί ότι πρέπει να διενεργηθεί περαιτέρω ανάλυση σχετικά με το ρόλο που διαδραματίζουν τα συστήματα αυτορρύθμισης όπως το NICAM στις Κάτω Χώρες.

Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει ανταλλαγές εμπειριών όσον αφορά την κατάταξη των ταινιών (ώστε να συμπεριληφθεί η αυτορρύθμιση) με στόχο την αύξηση της συνεργασίας στο εν λόγω θέμα. Από την άποψη αυτή η Επιτροπή προτίθεται να ξεκινήσει μελέτη σχετικά με την κατάταξη ταινιών για τον κινηματογράφο, την

²⁸ Η έκθεση αξιολόγησης από την Επιτροπή στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο περί εφαρμογής της σύστασης του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 1998 για την προστασία των ανηλίκων και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, COM(2001)106, 27.2.2001, http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/new_srv/pmhd_en.htm

τηλεόραση, για DVD και βιντεοκασέτες στον ΕΟΧ. Η μελέτη θα αξιολογήσει τους λόγους και τον αντίκτυπο των διαφορών μεταξύ των διαφορετικών εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά τα μέτρα αυτορρύθμισης για την κατάταξη ταινιών κατά τη συνακόλουθη διάθεσή τους στην αγορά. Θα αναλύσει επίσης εάν οι διαφορές αυτές στην κατάταξη ενδέχεται να δημιουργούν σύγχυση σε όσους έχουν υπό την ευθύνη τους ανηλίκους.

7. ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

Διατυπώνεται σειρά από διαφορετικές ιδέες για την αύξηση της παραγωγής και κυκλοφορίας ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων και κυρίως:

Πολλοί σχολιαστές κρίνουν ότι η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει τη χρηματοδότηση του τομέα της παραγωγής και/ή να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη ή άλλα ιδρύματα να πράξουν το ίδιο. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Επιτροπή, από κοινού με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤΕ) ξεκίνησε την «πρωτοβουλία i2i για τα οπτικοακουστικά μέσα», που συμπληρώνει το πρόγραμμα Media plus για το 2001-2005 και επικεντρώνεται τόσο στους βιομηχανικούς στόχους ανταγωνισμού όσο και στην προαγωγή της πολιτιστικής πολυμορφίας που εμπεριέχεται στην προαγωγή του ευρωπαϊκού οπτικοακουστικού περιεχομένου. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να εξετάζει όλα τα κατάλληλα οικονομικά μέτρα για τη βελτίωση της παραγωγής και την κυκλοφορία των ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων.

Από την άποψη αυτή η Επιτροπή τονίζει τη θετική προσέγγιση που σημειώθηκε στην πρόσφατη ανακοίνωση που εγκρίθηκε περί κρατικών ενισχύσεων και επιχειρηματικών κεφαλαίων²⁹, την οποία θα εφαρμόσει για την επόμενη πενταετία. Το κείμενο αυτό ευθυγραμμίζεται με τη δέσμευση σχετικά με τα επιχειρηματικά κεφάλαια που ορίστηκε ως ευρύτερος κοινοτικός στόχος στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα και με τη γενική πολιτική της Επιτροπής για την προώθηση των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην Κοινότητα³⁰. Η Επιτροπή ενέκρινε σειρά σχεδίων που ξεκίνησαν τα κράτη μέλη για τη δημιουργία αυτών των ταμείων. Ενθάρρυνε την ανταλλαγή πληροφοριών και δοκιμασμένων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής για τον εντοπισμό των καλύτερων μέσων με τα οποία τα διάφορα κράτη μέλη θα μπορούσαν να ενισχύσουν τον τομέα του κινηματογράφου και να εξετάσουν ευκαιρίες για την ανάπτυξή τους σε κάθε κράτος μέλος. Υπό την έννοια αυτή είναι χρήσιμο να δημιουργηθούν διεθνή δίκτυα ευρωπαίων επαγγελματιών στον τομέα του κινηματογράφου. Άλλοι εντόπισαν την ανάγκη να ορίσει η Επιτροπή ευρείες αρχές για τα κράτη μέλη και να αντιμετωπίσει καίρια ζητήματα όπως είναι η ανάγκη να αποφεύγεται μέσα στις εθνικές προσεγγίσεις η παρεμπόδιση διασυνοριακών παραγωγών ή κυκλοφορίας ταινιών.

Υποστηρίχθηκε ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να χρησιμοποιήσει την πρωτοβουλία «eLearning» που επιζητεί να κινητοποιήσει την εκπαιδευτική και πολιτιστική κοινότητα, ώστε να επιταχυνθούν οι αλλαγές στα εκπαιδευτικά συστήματα και να γνωρίσουν τις κλασικές ευρωπαϊκές ταινίες οι νέοι ευρωπαίοι πολίτες.

²⁹ Επίσημη Εφημερίδα C 235 της 21.08.2001

³⁰ Επιχειρηματικά κεφάλαια, κλειδί για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, SEC (1998) 552 τελικό, 31.3.98

Τέλος υποστηρίζεται η ιδέα της δημιουργίας τηλεοπτικού καναλιού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την μετάδοση «Ευρωπαϊκών ταινιών».

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ανταλλαγή πληροφοριών και δοκιμασμένων πρακτικών είναι μεγάλης σημασίας για τον τομέα. Η βιομηχανία οπτικοακουστικής παραγωγής είναι εξαιρετικά περίπλοκη και αντιμετωπίζει σειρά προκλήσεων τόσο στον τομέα της τεχνολογίας όσο και στον τομέα της αγοράς. Η Επιτροπή προτίθεται να δημιουργήσει ομάδα εμπειρογνομόνων για να συζητηθούν τα θέματα αυτά και να δοθεί το υλικό στην Επιτροπή με στόχο τη χάραξη πολιτικής στον τομέα αυτό. Η ομάδα αυτή πρέπει να συγκεντρώνει εμπειρογνώμονες από διαφορετικούς τομείς. Στόχος της πρέπει να είναι η παροχή πληροφοριών και ιδεών σχετικά με τις εξελίξεις τόσο στο χώρο της τεχνολογίας όσο και στο χώρο της αγοράς στον τομέα της τηλεοπτικής παραγωγής. Δεν πρέπει να αντιπροσωπεύει τα ίδια τα κράτη μέλη αλλά να συγκεντρώνει την εμπειρία και τη γνώση που διαθέτουν.

Η Επιτροπή θα εξετάσει ποιες ενέργειες μπορούν να γίνουν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «eLearning» για την ανάπτυξη της εκπαίδευσης στην εικόνα καθώς και της γνωριμίας των νεαρών Ευρωπαίων με τις ευρωπαϊκές ταινίες.

Η Επιτροπή προτίθεται επίσης να ξεκινήσει μελέτη για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των χρηματοοικονομικών ροών στην ευρωπαϊκή βιομηχανία του κινηματογράφου, βασισμένη στην ανάλυση των οικονομικών επιδόσεων επιλεγμένου αριθμού ταινιών που κυκλοφόρησαν στις αίθουσες μεταξύ 1996 και 2000. Η μελέτη αυτή θα εντοπίσει και θα αξιολογήσει τους βασικούς παράγοντες που καθορίζουν τα οικονομικά χαρακτηριστικά του κινηματογραφικού τομέα. Θα αναλύσει ιδίως τις διάφορες φάσεις σχεδιασμού του πρώτου σταδίου της παραγωγής, της παραγωγής, της μεταπαραγωγικής διαδικασίας, της προώθησης, της διανομής, καθώς και της διανομής στο εξωτερικό και στο εσωτερικό της χώρας. Θα γίνει επίσης περιγραφή του αντικτύπου που μπορεί να είχαν στις επιδόσεις της ταινίας πιθανές σχέσεις μεταξύ συγκεκριμένων επενδυτών και του ύψους των εσόδων.

8. ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΞΕΤΑΣΤΟΥΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟ 2002³¹ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ «ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ»

8.1. Ορισμοί

Ο ορισμός του ευρωπαϊκού έργου: υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για το τι νοείται ως ευρωπαϊκό έργο σε διεθνές, κοινοτικό και εθνικό επίπεδο. Τα κύρια σημεία που εντοπίστηκαν είναι το εάν υπάρχει ανάγκη για τη δημιουργία συμφωνημένου ορισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με πόση λεπτομέρεια πρέπει να διατυπωθεί ο ορισμός αυτός και εάν πρέπει να είναι υποχρεωτικός για τις διάφορες προβλεπόμενες χρήσεις. Σε επίπεδο κρατών μελών υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για το τι σημαίνει «ευρωπαϊκά έργα». Διατυπώθηκε το επιχείρημα ότι οι διαφορές μπορεί να δημιουργήσουν εμπόδια στην κυκλοφορία των ευρωπαϊκών παραγωγών. Οι ορισμοί αυτοί εγκρίθηκαν σε επίπεδο κρατών μελών τόσο για την εφαρμογή των διατάξεων της οδηγίας για την τηλεόραση

³¹ Η αναθεώρηση προβλέπεται στο άρθρο 26 της οδηγίας· βλ. http://europa.eu.int/comm/avpolicy/regul/regul_en.htm

χωρίς σύνορα όσο και για την εφαρμογή εθνικών σχεδίων υποστήριξης για τα οπτικοακουστικά έργα.

Είναι κοινώς παραδεκτό ότι το θέμα των «ορισμών» είναι σημαντικό για όλα τα είδη παραγωγής. Πολλοί σχολιαστές τονίζουν την ανάγκη οι ορισμοί αυτοί να λαμβάνουν υπόψη το συναφές πλαίσιο, κυρίως τα σχέδια υποστήριξης, τις συμπαραγωγές, κ.λπ. και τονίζει τη σχέση με την αναθεώρηση της οδηγίας για την τηλεόραση χωρίς σύνορα το 2002. Ορισμένοι εκφράζουν την άποψη ότι κάποιοι πολιτικοί στόχοι θα επωφεληθούν από έναν εναρμονισμένο ορισμό ή, εναλλακτικά, από το συντονισμό ή την αμοιβαία αναγνώριση των ορισμών των κρατών μελών· αυτό θα μπορούσε να απλοποιήσει τη δημιουργία ευρωπαϊκών συμπαραγωγών και το συνδυασμό διαφορετικών (εθνικών ή ευρωπαϊκών) σχεδίων υποστήριξης.

Ορισμένοι σχολιαστές (συμπεριλαμβανομένων τηλεοπτικών σταθμών και εθνικών αρχών) εκφράζουν την άποψη ότι οι διαφορές που διαπιστώνονται στον ορισμό δεν δημιουργούν δυσκολίες για τη διασυνοριακή παραγωγή. Άλλοι (κυρίως κινηματογραφικοί και τηλεοπτικοί παραγωγοί) θεωρούν ότι η ύπαρξη διαφορετικών ορισμών, καθώς και οι διαφορετικές εθνικές ερμηνείες αυτών, εμποδίζει κάθε προσπάθεια για σαφή αξιολόγηση της οικονομικής ανάπτυξης της ευρωπαϊκής βιομηχανίας παραγωγής στο σύνολό της. Οι απόψεις επίσης διχάζουν ως προς τα εάν πρέπει να συμπεριληφθεί ένας πιο λεπτομερής ορισμός στην κοινοτική νομοθεσία ενώ κάποιοι δηλώνουν πως αυτό δεν είναι αναγκαίο και άλλοι απευθύνουν έκκληση για εναρμόνιση.

Όσον αφορά τα κριτήρια που πρέπει να υιοθετηθούν, εκφράζονται διαφορετικές απόψεις. Οι απόψεις διχάζονται μεταξύ του οφέλους από τη διατύπωση ενός ευρύτερου δυνατού ορισμού ή μιας πιο αυστηρής προσέγγισης και των πολιτιστικών ή οικονομικών κριτηρίων. Ορισμένα κριτήρια όπως ο έλεγχος των πνευματικών δικαιωμάτων αποτελούν θέμα διαφωνίας. Άλλοι σχολιαστές θέτουν κριτήρια όπως αυτό της χρήσης ενός ορισμού ο οποίος να βασίζεται στο εργατικό δυναμικό, ή σε «πολιτιστικά» στοιχεία.

Ο ορισμός του ανεξάρτητου παραγωγού: υπάρχουν διαφορετικοί ορισμοί για το τι σημαίνει «ανεξάρτητος παραγωγός» και «ανεξάρτητη παραγωγή» στην Ευρώπη. Πολλά κράτη μέλη χρησιμοποιούν την έννοια του ανεξάρτητου παραγωγού για να ορίσουν τους δικαιούχους σχεδίων κρατικών ενισχύσεων. Τίθενται τα θέματα της έννοιας της «ανεξαρτησίας» και των κριτηρίων που πρέπει να ισχύουν για τον ορισμό της ανεξαρτησίας ενός παραγωγού.

Υπάρχει ευρεία σύγκλιση απόψεων ως προς την ανάγκη για αποσαφήνιση των βασικών στόχων πολιτικής, κυρίως βάσει των νέων βιομηχανικών δομών. Ορισμένοι σχολιαστές σημειώνουν την ενδεχόμενη ένταση μεταξύ των στόχων της αύξησης του ευρωπαϊκού ανταγωνισμού και της προαγωγής της πολιτιστικής πολυμορφίας στην Ευρώπη. Ο τελευταίος αυτός στόχος ευθυγραμμίζεται μάλλον με τους αρχικούς στόχους της οδηγίας για την τηλεόραση χωρίς σύνορα για την τόνωση της δημιουργίας νέων πηγών τηλεοπτικής παραγωγής, κυρίως ευνοώντας τη δημιουργία ΜΜΕ που θα λειτουργήσουν ανταγωνιστικά με τους σημερινούς καθιερωμένους παραγωγούς. Θα σήμαινε περισσότερο την επικέντρωση της προστασίας που προσφέρεται από το σημερινό σύστημα στις ΜΜΕ παρά την επέκτασή του σε μεγαλύτερες ομάδες που συνδέονται με ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Σημειώνεται επίσης σχετικά ότι η διαφορά μεταξύ παραγωγών και τηλεοπτικών σταθμών δεν είναι τόσο σαφής όσο στο παρελθόν καθώς συχνά αποτελούν μέρος πλήρως ολοκληρωμένων ομίλων και συνεπώς η σχέση τους

είναι ολοένα και πιο περίπλοκη. Κάθε ορισμός πρέπει, συνεπώς, να περιλαμβάνει συνδέσμους με συμφέροντα σε διαφορετικά μέρη της οπτικοακουστικής αλυσίδας αξίας. Υποστηρίζεται αρκετά η ιδέα ενός ευρωπαϊκού ορισμού που θα μπορούσε να εξασφαλίσει ότι τα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν την ίδια ερμηνεία. Η γενική άποψη είναι ότι το θέμα πρέπει να εξεταστεί κατά την αναθεώρηση της οδηγίας για την τηλεόραση χωρίς σύνορα.

Ο διαχωρισμός μεταξύ των εννοιών του ανεξάρτητου παραγωγού και της ανεξάρτητης παραγωγής τονίζεται τόσο από παραγωγούς όσο και από σκηνοθέτες. Η σημαντική συμβολή ανεξάρτητων παραγωγών τονίζεται από μεγάλο αριθμό σχολιαστών, κυρίως εν όψει της ανάγκης για την προαγωγή πολιτιστικής πολυμορφίας. Όσον αφορά πιθανά κριτήρια που μπορεί να χρησιμοποιηθούν, σειρά σχολιαστών εκφράζουν την άποψη ότι το σημείο έναρξης πρέπει να είναι η σχετική παραπομπή στην οδηγία για την τηλεόραση χωρίς σύνορα (Αιτιολογική σκέψη 31).

Σημειώνεται διαφωνία κυρίως μεταξύ τηλεοπτικών σταθμών και παραγωγών ως προς το εάν τα κριτήρια πρέπει να περιλαμβάνουν περιορισμό στη διάρκεια της μεταφοράς των πνευματικών δικαιωμάτων από τους παραγωγούς στους ραδιοτηλεοπτικούς οργανισμούς. Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί θεωρούν ότι κάθε παρέμβαση σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την εισαγωγή χρονικού ή άλλου περιορισμού στην κατοχή πνευματικών δικαιωμάτων από ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς είναι αδικαιολόγητη και αντίθετη προς τους στόχους της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής πολιτικής και θα είχε αρνητικές συνέπειες στον ανταγωνισμό. Οι παραγωγοί θεωρούν ότι η αναμεταβίβαση παραδοσιακών πνευματικών δικαιωμάτων στον παραγωγό και η δίκαιη διαπραγμάτευση νέων δικαιωμάτων προβολής μέσω των MME (βλ. παρακάτω 2.4) μόνον όφελος θα προσφέρει στην κυκλοφορία οπτικοακουστικών έργων και θα αυξήσει την ποσότητα και την ποιότητα του ευρωπαϊκού περιεχομένου που διατίθεται σε νέες πλατφόρμες διανομής.

Τα βασικά κριτήρια που προτείνονται περιλαμβάνουν την ελεύθερη επιλογή εγκαταστάσεων, την ελεύθερη επιλογή διεθνούς διανομής, την προϋπόθεση ενός μέγιστου ποσοστού συμμετοχής, την κυριότητα των επιχειρήσεων και των μετοχών. Άλλοι προτείνουν κάθε ορισμός να επικεντρώνεται στην έννοια της «ανεξαρτησίας» ώστε να διατηρείται η διαφορά μεταξύ ραδιοτηλεοπτικών σταθμών και παραγωγών. Πολλοί ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί (δημόσιοι και ιδιωτικοί) θεωρούν ότι ο σημερινός ορισμός της «ανεξαρτησίας από έναν ραδιοτηλεοπτικό σταθμό» πρέπει να τροποποιηθεί ώστε να αντικατοπτρίζει τις εξελίξεις στον τομέα, κυρίως την αυξανόμενη συγκέντρωση και δημιουργία ομίλων MME καθώς και την παρουσία άλλων κατηγοριών πλατφόρμας που συνδέονται με τους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς.

Όσον αφορά τη χρήση του ορισμού αυτού για την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού, προτάθηκε να εξεταστεί το θέμα της ανεξάρτητης παραγωγής κατά τις συγχωνεύσεις και τη δημιουργία κοινών επιχειρήσεων ώστε να εξασφαλίζεται ότι ο τομέας (που αποτελείται κυρίως από MME) δεν θα επηρεαστεί αρνητικά. Αυτό πρέπει να περιλαμβάνει ιδίως τον έλεγχο της παραγωγής, την πρόσβαση στα δίκτυα διανομής και τη διατήρηση των δικαιωμάτων για τους ανεξαρτήτους όσον αφορά την εισαγωγή τους σε καταλόγους.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι ο διάλογος που ξεκίνησε στο πλαίσιο αυτό θα προσφέρει χρήσιμο υλικό στις μελέτες που έχουν ξεκινήσει για την προετοιμασία της αναθεώρησης της οδηγίας «τηλεόραση χωρίς σύνορα» 2002 και προτίθεται να θέσει

το εν λόγω θέμα στο πλαίσιο αυτό. Σημειώνει ότι η αναθεώρηση πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στους στόχους προς επίτευξη, κυρίως όσον αφορά την ανάγκη προαγωγής της πολιτιστικής πολυμορφίας και του ρόλου που διαδραματίζεται από τον ορισμό υπό την έννοια αυτή καθώς και όσον αφορά το ευρύ φάσμα πιθανών κριτηρίων προς αξιολόγηση.

8.2. Θέματα που αφορούν τη χρονολογία των μέσων και τα δικαιώματα απευθείας σύνδεσης (on-line)

Το θέμα αυτό αφορά τη χρονολογία των παραθύρων για την οικονομική εκμετάλλευση των ταινιών στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που βασίζεται σε συμφωνίες μεταξύ των συναφών οικονομικών παραγόντων³². Στην κοινοτική νομοθεσία υφίσταται υποχρέωση για τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους δεν μπορούν να προβάλλουν κινηματογραφικά έργα εκτός από τις περιόδους που έχουν συμφωνηθεί με τους κατόχους των πνευματικών δικαιωμάτων³³.

Σημειώνεται ευρύτατη συμφωνία από τους σχολιαστές ως προς το ότι αυτό επαρκεί και ότι εφόσον η αρχή της χρονολογίας των μέσων είναι εγγυημένη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι προθεσμίες για την εκμετάλλευση των ταινιών πρέπει να αφήνονται σε συμβατικές ρυθμίσεις μεταξύ των ενεχόμενων μερών. Ορισμένοι σχολιαστές κρίνουν ότι η εναρμόνιση πρακτικών θα έχει επιπτώσεις στην παραγωγή. Άλλοι υποστηρίζουν την αυτορρύθμιση.

Συζητήθηκαν τα νέα θέματα που τίθενται όσον αφορά τον καθορισμό των δικαιωμάτων όσον αφορά την απευθείας σύνδεση και τα νέα μέσα που δημιουργούνται από τη σε απευθείας σύνδεση διανομή της ευρωπαϊκής παραγωγής και ζητήθηκε να διατυπωθούν σχόλια σχετικά με τις συνέπειες για τους διάφορους φορείς στην αλυσίδα αξίας (αμοιβαία σύνδεση των δικαιωμάτων κ.λπ). Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί και οι παραγωγοί διαφώνησαν ως προς την ανάγκη για κατηγοριοποίηση των δικαιωμάτων, με τους παραγωγούς να θεωρούν ότι υπάρχει ανάγκη για κατηγοριοποίηση και προσδιορισμό των διάφορων ομάδων δικαιωμάτων.

Γενικά οι παραγωγοί θεωρούν ότι οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί έχουν ήδη αποκτήσει νέα δικαιώματα όσον αφορά τα μέσα δίχως πρόσθετο κόστος εφόσον τα δικαιώματα αυτά δεν έχουν οριστεί σαφώς στη σύμβαση ούτε έχουν αποτελέσει αντικείμενο ξεχωριστής διαπραγμάτευσης. Οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί συμφωνούν ότι οι διαπραγματεύσεις για τα δικαιώματα πρέπει να αναγνωρίζουν το φάσμα των πλατφορμών στις οποίες υπάρχει δυνατότητα για εκμετάλλευση και να οδηγούν σε σαφείς ρυθμίσεις είτε για την εισαγωγή είτε για τον αποκλεισμό εκείνων των πρόσθετων πνευματικών δικαιωμάτων σε κάθε συμφωνία, που υπόκεινται σε δίκαιη αμοιβή (σημερινή πρακτική που ακολουθείται). Επιπλέον, θεωρούν ότι η παρέμβαση θα περιορίσει την ελευθερία στις εμπορικές συναλλαγές και για τις δύο πλευρές.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι η διαβούλευση επιβεβαίωσε ότι η σημερινή θέση βάσει της κοινοτικής νομοθεσίας παραμένει η καλύτερη λύση, η οποία επιτρέπει ευέλικτη προσέγγιση στη χρήση δικαιωμάτων για διαφορετικά μέσα προβολής. Σημειώνει τις ανησυχίες που εκφράστηκαν από παραγωγούς σχετικά με την αμοιβαία σύνδεση

³² Συμπληρώθηκε από τη γερμανική, γαλλική και πορτογαλική νομοθεσία.
³³ Άρθρο 7 της τροποποιημένης οδηγίας «τηλεόραση χωρίς σύνορα»

των δικαιωμάτων και προτίθεται να εξετάσει το θέμα αυτό στο βαθμό που αυτό συνδέεται με τον ορισμό ενός ανεξάρτητου παραγωγού στο πλαίσιο της αναθεώρησης της οδηγίας «τηλεόραση χωρίς σύνορα» το 2002.

9. ΕΠΟΜΕΝΑ ΒΗΜΑΤΑ

Οι θεμελιώδεις αρχές που βρίσκονται στο επίκεντρο της κοινοτικής οπτικοακουστικής πολιτικής, εξακολουθούν να ισχύουν. Η Κοινότητα θα αναπτύξει την πολιτική αυτή βάσει των σημερινών ρυθμιστικών οργάνων και θα υποστηρίξει μηχανισμούς αλλά και θα διερευνήσει τη δυνατότητα της χρησιμοποίησης νέων οργάνων ή πρωτοβουλιών για την επίτευξη των στόχων αυτών. Οι εξελίξεις στην τεχνολογία και στην αγορά πρέπει να εξεταστούν υπό το φως της ανάγκης να ενισχυθούν η πολιτιστική και η γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης και να προστατευθεί η οπτικοακουστική μας κληρονομιά. Από την άποψη αυτή η Επιτροπή εντόπισε κάποιες πρωτοβουλίες που μπορεί να αναπτυχθούν για την προαγωγή της κυκλοφορίας των έργων και συνεπώς θα εγκαινιάσει τις ακόλουθες ενέργειες:

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

Θέμα	Δράση	Ημερομηνία ολοκλήρωσης
Κατάταξη	Ανεξάρτητη μελέτη σχετικά με την αξιολόγηση των μεθόδων κατάταξης	2002
Διάφορα	Δημιουργία ομάδας εμπειρογνομόνων για τον κινηματογράφο	2002
Διάφορα	Ανεξάρτητη μελέτη σχετικά με τις χρηματοοικονομικές ροές στον τομέα του ευρωπαϊκού κινηματογράφου	2002
Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και εκμετάλλευση των οπτικοακουστικών έργων	Απογραφή της κατάστασης πριν από την έναρξη πρωτοβουλίας	Μέσα του 2002
Ορισμοί σχετικά με το τι νοείται ως ευρωπαϊκό έργο και ανεξάρτητος παραγωγός	Αναθεώρηση της οδηγίας «τηλεόραση χωρίς σύνορα»	Τέλη του 2002
Φορολογικά θέματα	Αναθεώρηση της 6ης οδηγίας ΦΠΑ	Μετά το 2002
Ηλεκτρονικός κινηματογράφος (e-Cinema)	Ένταξη στα προγράμματα MEDIA+ και στο 6ο πρόγραμμα-πλαίσιο	2002-2006